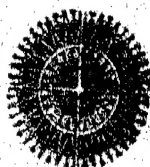

૫૪૩૨

૧૪/૩૧

સંગત.

લીલાવતી

૧૪
૧૬૯૩

૩૧

છપાવનાર.

અંબાશંકર મુક્ટરામ જોતસી.

રાજનગર.

“ગુજર્વિજય પ્રેસ” માં છાપ્યું.

કીંમત ૦-૪-૦

પ્રત-૨૦૦૦

સંગીત લીલાવતી નાટક.

શ્રી સંગીત લીલાવતી નાટક.

૫૪૩૨

પંચાડી.

પાત્રજન.

સૂત્રધાર

નાટક બજવી બતાવનાર.

વિદૂષક

મોઢકાનેઢ, સદાક્રુણનો રસોઢયો.

નટી

સૂત્રધારની સ્ત્રી.

સદાક્રુણ

કૌશામ્બી નગરીનો નગરશેઠ.

સે'જલદે

તેની સ્ત્રી.

સુમતિવિલાસ

તેનો પુત્ર.

સ્વાર્થદત્ત

સુમતિવિલાસનો મિત્ર.

જોયતો

સુમતિવિલાસનો હજુ રાંઝો

કામસેના

કૌશામ્બી નગરીની વેશ્યા.

કપટકળા

કામસેનાની સાહેલી ગણિકા.

કનકસેન

કૌશામ્બીનો રાગ.

સચીવ

તેનો પ્રધાન (પુરનોશેઠ)

સોમદત્ત

સુમતિવિલાસનો સસરા. [સારંગ-

સુભગા

સુમતિવિલાસની સાસુ.

પોત્યાપારેખ

સોમદત્તનો મુનિમ.

લીલાવતી

સુમતિવિલાસની સ્ત્રી.

સુગુણમંજરી

લીલાવતીની સહૃદયી.

લાલ્યા

સુમતિવિલાસની બેન.

વીરવિલાસ

લીલાવતીનો પુત્ર.

રાગ. કૌશામ્બી નગરી ને પાત્રજનપુર નગર.

શ્રી સંગીત લીલાવતી નાટક.

અંક પહેલો.

પસ્તાવના.

સ્થળ—રંગમંડપ-મંગળાચરણ.

સૂત્રધાર— શાદૂલ વિક્રીડિત.

શ્રી શાંખેશ્વર પાર્શ્વનાથ પ્રણમું, આપો સદા સંપદા,
કાપો પાપ અમાપ તાપ ત્રિવિધે, સેવા કરું સર્વદા;
હે વિશ્વેશ વિચિત્ર વેશ ભજવું. આ વિશ્વભૂમી મહીં,
રીઝીને સુપસાય થાય અમને, આનંદદાતા અહીં.

લિતાળી ચોપાઇ.

નાટક પાત્રને વેશ સજ્જવ્યો, હજી કેમ વિદૂષક નાવ્યો;
વિદૂ-આવ્યો વેશ રમીને વિચિત્ર, ફરમાવો હુકમ હવે મિત્ર.

સૂત્રધાર— ગીતિ-લાવણી.

શિવસુત કેશવકૃત હું, “સંગીતલીલાવતીનાટક” ભજવું;

વેશ્યા વ્યસનાનિષેધી, આર્ય સકળને શિયળ વસન સજવું.

એમાં ખપ છે તારો, સજન હસાવા હાસ્ય વચન ખોલી;

માગે શું મેહેનતતું. ખોલ ખરાખર તું અંતર ખોલી.

વિદૂષક-લયપચ્ચતા નવ લાડુ, નિત જમવાની ટેવ પડી મારી;

જો મુજને એ મળશે, સૂત્રધાર બળવીશ સેવા સારી.

સૂત્રધાર—જરૂર વિદૂષક જમળે, સવારમાં સીધું મળશે સાર,
રંગે હવે પ્રસંગે, બળવળે તું ચતુર કામ તાર.

વિદૂષક—આ તે નાટક કે શું ભવાઈ, કંઈક વહેમી ગયા વહેમખાઈ.

સૂત્રધાર—

ગીતિ—લાવણી.

અણુસમજી સમજે છે, નાટ્ય કળા ને ભવાઈના સરખી;
હશે કાચ કે હીરો, વગર ઝવેરી કોણ શકે પરખી?
કવિવર શાય ન કરશે, નિંદે છો ખળ ઉત્તમ નાટકને,
શું શેલડી સુકાશે, કરે અનાદર ગર્ધવ સાકરને.—

વિદૂષક—

ત્રિતાળી ચોપાઈ.

મુચનાથી નહી સમજાવે, કરો અધિક વિવેચન કાંગે;
મૂ—બહાલીને લાગી કેમ હજી વાર.....
નથી.....આત્મા આપો આવી ભરથાર
મૂ—નાટક વરણન કયં સુવિશેષ.....
નથી.....કર આપ પ્રમાણ આદેશ.

[શ્રી જગતપતી, પ્રભુ આપ્ય સન્મતિ.—એ રાહ.]

શ્રી શંખેશ્વરા, પ્રભુ! પાર્શ્વજીનવરા;

તેં નિવારી જાદવોની નહવણથી જરા,—એ ટેક.

અંતરજામી વિભા વિશરામી, સમરી શિવપુર સાથ;

વંદુ પદઅરવિંદ વિનયથી, હેતે જોડી હાથ. શ્રી ૮

જંબુદ્વીપના ભરક્ષેત્રમાં, ઈંદ્ર પુરી અનુસાર;

સુંદર કૃશામ્બીનગરી કહી, જ્યાં વિધવિધ વ્યાપાર શ્રી.

વણીક “સદાકૃણ” નગરશેઠ સાં, તસમુત સુમતીવિલાસ;

“લીલાવતી” લલના તેની જે, પૂરણ પુદ્ધિપ્રકાશશ્રી. ૧

અજ્ઞાન બની આહરણી આપે, ઝોઢી કાંબળ અંગ
 તીક્ષ્ણ બુદ્ધિ થકી તળવ્યો, સ્વામી વેશ્યા સંગ. શ્રી. ૧૧
 ગણિકા ધરથી નિજ ધર લાવી, કળા કેળવી કંથ,
 સુખ વિલસી સંસાર તણું પછી, પાળ્યો સંજમપંથ. શ્રી. ૧૨
 થયા દેવતા તેહ દંપતી, એહવું નાટક આજ;
 ભજવું ભાવ ધરી ભગવંતા, જય જય કર્યં જીનરાજ, શ્રી ૧૩
 વિ-ગઢ રાંધવા વખત થયો છે, શેઠ સદાકૃષ્ણ ઘેર.
 સેજલદે શેઠાણી સારા, લાડુની છે લહેર. શ્રી. ૧૪
 સૌ સભા જનો, ઊપકાર આપનો,
 પધારીને કૃપા કરી સ્વધર્મ સજ્જનો. સૌ. ૧૫

(ઇતિ પ્રસ્તાવના)

અંક ૧ લો.

પ્રવેશ ૧ લો.

સદાકૃષ્ણ—(રાગઈંદ્રસભાનો—રાજજીતો સંગએ.—એ રાહ.)
 પ્રાણપ્રિયા સુણ પુત્ર આપણો. સુંદર સુભતિવિલાસ,
 નાનિવયથી નિપુણ નિવડિયો, અતિ કરી શાસ્ત્ર અભ્યાસ. ૧૬
 જેને મન જીનશાસન શ્રદ્ધા, સદગુરુને સંજોગ;
 પ્રતિદીન ખ્યારી પ્રભુની પ્રજ્ઞ, વિરચે છે વિધિ જોગ. ૧૭
 સે?—પ્રાણપતિ અતિ પુન્યકલ્પથી, પામ્યા એવો પુત્ર;
 કુળદિપક એ દીવ્ય દીકરો, શોભાવરો ધરસૂત. ૧૮
 મન મોહનનાં મીઠાં વચનો, સુણી અમૃત અનુસાર;

એ અલખેલા ને અવલોકી, સફળ ગણું સંસાર. ૧૯
સ-જુહું મુખથી જરી ન બોલે, પાળે હુકમ હમેશ.

સે'-એ રૂપાળો કદી રીસાર્ધ, કરે ન કિંચિત્ કપેશ. ૨૦
ભાગ્યશાળી એ ભોગવશે મમ, વૈભવ વિવિધ પ્રકાર;

સ-સ્નેહ ધરીને સદા પાળશે, આવક કુળ આચાર. ૨૧
સેજલદે—(ગરબી. દીપચંદી અબોલાશાને દેવો છો-એ રાહ
શાસન દેવી કરશે સંરક્ષણ [એ ટેક.]

સ—વહાલો લાગે વિનય વિચિક્ષણ. (એ ટેક)

દોસ્તિ નહિ દુરજન તણી દીશે, વ્યસન મળે નહીં વાલ; વહાલો
પણુ સોખીલો એ મુદ્રડ ઘણો છે, લાડકડો તુજ લાલ. વહાલો ૨૩

સે'-વહાલા વાલમ મુજનેછે માલમ, વરણાળી કરતો વિશેષ. શાસન
શોખીન દીશે છે પણ સુત સારો, નવ અપલક્ષણ લેશ, શાસન. ૨૬

બુદ્ધિશાળી પુન્યશાળી બાલુડો, જીવ જો વર્ષે હજાર; શા—

આંખોની કીકીથી અધીક છે વહાલો, જીવનો જીવનહાર. શા. ૨૪

સ-સુઆને ચંદન અતર અરગજ, અંગ વિલેપે આપ. વહાલો.

ઘોડાની ગાડીઓ નિત્ય દોડવે, પુરવ પુન્ય પ્રતાપ. વહાલો. ૨૫

સે'-આ સરવે એનો પૈસો છે, ખુશ ખરચે ધરી ખાંત; શાં
યાય ઉચાટ જતાં રજ આધો, નિરખ્યાથી મુજને નિરાંત. શાં

સ-શ્રી જીનશાસન સોભા વધારશે, થાશે વડો વિદ્વાન. વહા. ૦

સકળ કળામાં કુશળ દીસે છે, મહીપતિ દેશે માન. વહા. ૦૨૭

—એ થકી સુખીયાં આપણુ આહા !! દીકરો ડાહ્યાપણુદાર વહા.

સ—વાત સુપુત્રની વરણવીએ શી, વાણી થકી વારંવાર. વહા. ૦૨૮

મો—(પ્રવેશ કરી) ગીતિ—લાવણી.

સાહેબ સમય થયો છે, પધારીએ ભોજન કરવા ભાવે,

સ—બોલાવ્ય જા સુમતીને.....

સે—.....અમને એ વીણુ જમતાં નહી ફાવે. ૨૯

મો—ઉઠો એમણે ખાધું, સ્વાસ્થીઆ સાથે જાશે ફરવા;

સે—લે તારે આ ઉઠ્યાં.

સ—.....અમથા ધાંટા કાઢે શું કરવા. ૩૦.

પ્રવેશ ૨ જો.

શુભતિવિલાસ—(ખુશ રહો સનમળ.— એ રાહ.)

સુણ સજ્જન સંધ્યા સમયસેલનેસાઈ, ફરવાઆસો ફાંડડાથયું મનગાઈ

ઘોડગાડીમાં રોજમોજ માઈ છું, પણુ જવું ચાલતા આજલાલધાઈ છું

સ્વા—સાહેબની મરજી એજ અમારી મરજી, આપો અંગરખુ

તમે સ્વીકારી અરજી

આવીશું પાછા સેલ કરીને જ્યારે, જમવા જાવું છેપછી શેઠજી મારે

સુ—જાને જમવાને કોણુ તને રોકે છે.....

મો—.....બેટા બાપા આગળ એમાં શું કહેછે.

સ્વા—લે આ મુકી દે ફકડ પેલી પહેડ,

જો—.....આ પહેડ ઘોટીયું અરે સેઠજી કેડ. ૩૩

સુ—જાવું છે ફરવા બહાર અમારે બેને.....

મો—.....જોઈતા જોઈએ તો આપ્ય જીતીઓ એને.

જો—જઈ પેલા આરડે જીતીઓ જીતીઓ જડશે, અંગરખુ આનું

આજ પેરવું પડશે. ૩૪

સ્વા—જોડા એ નાના નહી પ્હેરતાં કાવે.....

મો.....ક્યાંથી અક્કરમીના પગમાં એ આવે

સ્વા—જોડા જોડાએ નહી પગે ઉઘાડે જમથું,

શું કરવું શેઠને કાજ એટલું સહીશું.

૩૫

જો—હ્યો પાનખીડી પણ તમે સોપારી સાથે,

ભભકો મારીને જાઓ શેઠ સંગાથે.

સ—અતરનું પુંગડું આપ્ય કાનમાં ધાલું,

શેઠજી ખરાખરી બજારે ચાલું.

૩૬

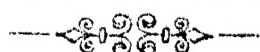
જો—ક્યમ શેઠ સ્વારથીઆનો વિશ્વાસ કરે છે,

એ પ્રપંચી પૈશા પટાવી પેટ ભરે છે.

મો—જોડાતા જોવાને આજે પાછળ જમથું,

કરી ખરેખરી ખાતરી શેઠને કહીયે.

૩૭

પ્રવેશ ૩ જો.

કપટકળા— ગીતિ લાવણી.

આમ “ કામસેના ” તું, વિરહનળથી વ્યાકુળ થઈ વાર;

વાર કીયો ધચ્છે છે, અંતર રાખે મુજથી શા સાર. ૩૮

કા—જાણી તને અજાણી, શાણી “ કપટકળા ” શું પુછે છે?

નથી સુઝતું કાંઈ, રે મુજને સ્મરશત્રુ પગલે છે. ૩૯

જે મેં તને બતાવ્યો, કાલે ઝરખેથી સંધ્યાકાળે,

એ મનમંદીર આવી, પ્રેમઅગ્નિથી જોન મને બાળે. ૪૦

ક—અરે ઝોળખ્યો એતે, વણીકગ્ગતની સોખત શી કરવી.

આપણ સમ સ્વારથીઆ, વાર કરી ધનઆશ નહી ધરવી. ૪૧

કામસેના—કાલિંગડો દાદરો. બદલ ગએ નેનારે એ રાહ.

મદન પડ્યો કેડેરે (૨) ઘણી ગભરાધરે.—મદન. એ ટેક.

મનહરતી મરતીમાં આવ્યો, માવત અંકુશ ક્યાંધરે; મદન

કોકવિચિક્ષણુ વિવ્હળ હું, તુજમન ગાંડી ગણાધરે. મદન—૪૨

જો સ્વપને સંજોગ બનેતો, પોદું પલંગની માંહિરે. મદન—

પણ પતિવિણુનિંદ્રા નહીઆવે, કાળજડામાંથાય કાંઈકાંધરે, મદન—

ક—બળાપો ન કર બાળારે(૨) વિચારી કાંધરે, બળાપો. એટેક.

અધરીત ગુણકાને કરવું આ, આપણી એમાં કમાઈ રે. બળાપો!

કા—જોબન પુર વિષે જાગની, સ્વારથ સમજ તણાધરે. મદન. ૪૪

કપટ—

ગીતિ લાવણી.

એથી અધિક રૂપાળા, રાજ કુમર તુજને રાખે રંગે,

સુખ સખી શું મળશે. શેકસદાકળ તણા પૂત સંગે ૪૫

કા—(પીલુ દીપચંદી કહુજી નસીખે દુખીઓ કીધો છે એરાહ)

લાગ્યસખીએતેમનસલગ્યાણું, એથીઅધિકખીજોજગમાંનગનાણું એટેક

મન મોહન મદને અલી મુજને, ધાયલ કીધી છે મન ગભરાણું; લા.

ભ્રમરધનુષ થકી નયનકટાક્ષે, અરર કરયું માર કાળજી કાણું. લા

ચતુર મનોહર અંદ્રાવદનથી, પ્રેમની ભરતીએ હૃદય ભરાણું. લા

સુંદર સાડી સિંદુરીના સરખી, ગમતું નથી હીરા મોતી ધરાણું. લા

શુરે કહું સખી સંગીત લાજ આ, વહાલા વિના ગમે ગાવું ન ગાણું

રસવતી રસિયા વિના પીરસી પણ, જોર જોવું લાગ્યું કંઈ ન જમાણું

હેમપલંગ હુતાશન સરીખો, બાળે શરીર મખમલનું ખીછાણું; લા

તો સુખદાયક શયન સામગ્રી, મનમતાથી મદનસુખ માણું. લા

[ઝરખે જોઇ] ગજલ. નારીના કટાક્ષ પાસે. એ રાહ.

જો સખી ઝરણે પેલા આલ્યા પ્રાણનાથ,
સમજવીને લાગ્ય સ્નેહ બાંધુ તેહ સાથ,
ચિત્ત હરણ ચતુર વિના પડતું નથી ચેન,
આડી અવળી વાત બધી મુકય મારી બેન. ૫૦

ક— લે બોલાવી લાવું બાપ હું તારી હજુર,
એ પ્રપંચપાસ સર્વ જાણું છું જરૂર.
ધર વેચાવ્યાં કંઈક તણાં પાઈ વિપય વીખ,
બલભલાને બોળવી મગાવી મેં તો બીખ. ૫૧

કા— હાથમાં ગુલાબ છડી ચાલ છટાદાર,
જલદી જ બોલાવ્ય મારો એ હૈયાનો દાર.

સુ—(સ્વગત)

કાંઈ વાત કહી સખીને મારી નયનખાણ.

આવશે બોલાવવા શું હરણ કરવા પ્રાણ. ૫૨

ક—(રાગ સોરઠ ત્રિતાલ. પિયા પરદેશનમે રહીઆ એ રાહ.)

ઉપર અલખેલા આવો, સુદર શા સાડ તરસાવો. ઉપર—એટક.

બાઈ અમારી આપ વિયોગી, સુરત કીડા કરીએ સંજોગી.

અધરામૃત આરોગી, બામની ભોગી લ્યો લ્હાવો. સુ—ક ૫૩

સુ—જીલ્લો ત્રિતાળ. હાલ આપના કહુ મે કસે (એરાહ.)

પ્રેમવચન શરથી મન વિધી, સ્નેહ સાંકળી સજડ જડીરે.

તિરછાં નયન કરે તન તાણે, પ્રિય ચિત્તવૃત્તિ કેદ પડીરે. પ્રે. ૫૪

આ ગણિકા મમ મનમુગ ઘેરી, ખસવા દે નહી જોખ ખડીરે

સત્ય શિયળ નીતિ સંહારણ, મદનફાળ ચોતરફ ચઢીરે પ્રે. ૫૫

કાંઈ ન મુજે સજન શું કરવું, આપ્ય સલાહ કંઈ ઘાટ ઘડીરે,

સ્વા-સાહેબ શું કરવા શરમાઓ, જાઓ સુખે નહીં વાત વડીરેપક

(સુમતિવિલાસને શરમાતાં જોઈને ત્રિતાળી ચોપાઈ.)

મારા સમજે તમે શરમાઓ, બલે વેશ્યા ભુવન મહીં જાઓ;

હુંતો ખાનગી મિત્ર તમારો, ક્યાંઈ વાત નથી કરનારો. ૫૭

દેશાટનને પડિત જન પ્રેમ, અતિ શાસ્ત્રનું વાંચવું એમ;

વેશ્યા ધરને કચેરી પ્રવેશ, વધે ચતુર પાણું ત્યાં વિશેષ. ૫૮

નીતિ શાસ્ત્રે કહ્યું નિરધાર, વેશ્યા સ્નેહમાં શેઠજી સાર.

જો-સાજે આશું ઉંધું સમજાવ્યું, એના લમણમાં જુતુ જડાવું. ૫૯

મો-વડા શેઠનું થાય વગોણું, નથી કરવું જગતમાં જોણું.

તાલમ બાજવસેછે તમામ, છાનો રે કાઠી નાંખશે કામ. ૬૦

વેશ્યાવાડો વટાવીને જઈએ, લગ્નકાંડે એને પછી લઈએ.

સ્વા-તમે દોસ્ત મારા જીવજન, વિંટી આપો આનો મહેરબાનદાર

સુ— ગીતિ લાવણી.

હીરાની વીંટી હું, લે આપું જ આંગળીએ ધાલી;

ખતાવજે બધરાને, મલકાવી મુખ પંચતમાં મ્હાલી. ૬૨

સ્વાથક્કત ત્રિતાળી ચોપાઈ.

શેઠ સાહેબ તમને શાખાશ, અમ જેવાની પુરતા આશ.

બળીરાયથી અધિક ઉદાર, ઝટ જાઓ એમાં શો વિચાર. ૬૩

લાલ આપ કને રત્ન લઉં છું, થયો જમવાનો વખત હું જોઉં છું

સુમ—ઠીક જાઓ મને કાલે મળજો,

બોલ્યાં બોલ પ્રમાણે પળજો.

સુમતિ—(કપટકળાને) કલ્યાણ દીપચંદી.

નાના મારે એની સાથમાં જાવું, એને મૂકી ધર એકલો આવું;

ક-મયો કીહાં શેઠ સ્નેહ જણાવી, ખાવરી ખાધઅમારીખનાવી ૬૫
 હરણુ કરયું મન મુખ મલકાવી, લોચનને લટકે લલચાવી. જ
 ભરજોખનમાં મમ સખી આવી, ભૂરકી નાંખી શુધયુધ જુલાવી. ૬૬
 ખાનપાન ગુણુગાન તળવી, સ્નેહની જાળે સખી સંપડાવી. જ
 એને અનંગે અતિ અકળાવી, સુરતસમુદ્રમાં સજન હુખાવી. ૬૭
 સુ-સ્વારથીયો ગયો સાર લગાડી, ઇષા થયે કયેવાત ઉઘાડી
 લાલ ચાહ્યુંજવું પ્રેમલગાવી, આવી કળા ખોટી કેજે શીખાની ૬૮
 મદનચારી થકી આપ મુકાવી, ખીરદ સદ્ગજ કરો જીવ બચાવી
 રસીકકુંવર રંગમહેલમાં આવી, શાંતિ આપો સુંદરી સમજાવી. ૬૯
 કા-[જંગલો જંગેટી ત્રિતાળ સજ્જન મુખડાખતલાવોરેએરાહ
 પધારો પ્રિતમજી પલંગેરે, રંગરસરમોએ રાજ આજ. પ્રિતમએટેક
 તુમ દરશન દીડેથી દીલહર, ઉજળુ થયુ છે આ તન સુંદર.
 રોમરાધ મમ થયાં વિકરવર, આવો મળીએ ઉમંગેરે. રં-પ્રિ૦ ૭૦
 પૂરવપુન્ય પ્રતાપે પામી, પદે સેવા સુખકર સ્વામી.
 વિરહાનળની વેદના વાની, પાતળીયા પ્રસંગેરે. રં-પ્રિ૦ ૭૧
 પ્રાણુજીવન મમ પ્રાણુથી પ્યારા, નિમિષ ન સુકુ નાથજી ન્યારા;
 કામ અનળ શિતળ કરનારા, અલિંગો અગરેરે. -પ્રિ૦ ૭૨

પ્રવેશ ૪ થો.

સ્વાથદત્ત—[સ્વગત] ઇંમેજી લાવણી છે જનપાળક. એરાહ.

ગણિકાના ઘરમાં શેઠ ગયા, લોપી નિજ કુળની લાજરે.

શિખામણુ દેતાં શ્રીકાર, લાખ મળે નહી મને લગાર;

ઉલટા કોપે અપરંપાર, કદી બગડે મમકાજરે. ગણિકા. ૭૩
 શ્રીમંત તણા ઘરમાં ધુશી, ખુશામતથી કરીએ ખુશી,
 અવળા ચાલે તો તસ ભોગ, શાથી રાખુ એનો શોક;
 અહી મીઠા બાપણનો મોખ, સૌમાં આપું સાજરે. ગણિકા. ૭૪
 હું ગણિકાને ગમતું બોલ્યો, પણ ખરો વિચાર નહીં બોલ્યો,
 એમાં આપણને છે લહાણ, વેચ્યા કરશે ઘણા વખાણ,
 વળી શેઠને વહાલી વાણ, બંદા બોલ્યા આજરે. ૭૫

મો—(પ્રવેશ કરી)—ઇંગ્રેજ દાદરો, સુંદરી રીસાવુ આમ. એરાહ

સ્વાર્થદત્ત સ્વાર્થ તું તો સાંવવામાં હીક છે.

જો—(પ્રવેશ કરીને)-હોરો રે' હરામખોર, બોલ્ય શેઠ ક્યાં ગયાં,

મો—(જરા ધીમે)-ફેસલાવી ગથ ગાંઠે ગાંઠવામાં હીક છે? ૭૬

જોઇતો—(રીશથી) શેઠને બગાડનાર આ ગમાર માર માર.

મોહકા—(ચાળાકરી)-આમ છેક શું વિવેક મુકવામાં હીક છે?

સ્વાર્થ—પરની શી પડી તમારે, ન્હાવા ઉઠવુ નથી,

મો—લ્યો હવે જવાદો માફ માનવામાં હીક છે,

મોહકા—[રૂપૈયા લઇ] તમને અમને કાલ અંગ વસ્ત્ર એ અપાવશે

ડાટી વાત બ્રાત આમ રાખવામાં હીક છે. ૭૭

જો—અડવી એક બે જડવી પેલી વીંટી લે પડવી,

સ્વા—(સ્વગત) એકલો અહીં છું વિંટી આપવામાં હીક છે. ૭૮

સ્વાર્થદત્ત— ગીત લાવણી.

આ લ્યો બક બક મુકો, કાલે તમને કરાવશું રાજ,

જેમ થાય તેમ જોવું, ઘેર જશો જો કરશો પતરાજ. ૭૯

ભોગ સેહના બાઇ, ઉત્તગરો શો એમાં આપણને;

સ્નાન સુતક નહી આવે, દીલમાં વિચાર લાવી ઉઠાપણુને. ૮૦

ખુમ ખુશામત કરીએ, આપ ઉદર ભરવાને ધન હરવા;

[નજ સ્વારથ મુકીને, શિક્ષા દેવા જમએ શું કરવા. ૮૧

જે—આવાની સોબતમાં, જલુ છોકરા શ્રીમંતના જગડે;

સ્વા—મુક્ય જલુ જમવાને, અરે નકામો કેમ મને રગડે. ૮૨

જે—દીક દીક આગળ ચા, હુસેથી નહીં તો પૂજા થાશે,

મો—દુધપાકને પુરી, જરૂર જમાડુ આલ્ય શેઠ પાસે. ૮૩

પ્રવેશ પ મો.

સેજલદે—(મારી બાધરે દાહલા કેમ લીજે. એ રાહ).

સમીસાંજનો ગયો સુમતી, સ્વારથીયાની સંગે;

સદાકૂળ—અરથી ગમ પણુ હળુ ન આવ્યો, આલૂપણુએ અંગે.

આવો ક્યાંથી તનુજ તારો.....

સેજલદે—.....મારો રોયો સ્વાર્યદત્ત નથી સારો.

સ્વાર્યદત્ત—(નેપથ્યમાં).....મને સાથી વગર વાંકે મારો ૮૪

સેજલદે—બહાર સાદ સ્વારથીયા જેવો,.....

જેઘતો—(નેપથ્યમાં).....હેડ હવેલીમાંએ,

સેજલદે—જેઘતો પણ સાથે છે સ્વામી.....

સ્વાર્યદત્ત—(નેપથ્યમાં).....મારે મોડું થાએ

મુકો જલુ છે જમવાને.....

મોદકાનંદ—.....હળુ માર્યા વિના તું અલ્યા નહી માને,

સ્વાર્યદત્ત—આલો આવુંછું ધકકામુકકા મારોછો શાને.(પ્રવેશકરતાં

સદાકૂળ—અરે એકલો તું આવ્યો ને, કેને સુમતિ ક્યાં છે.

મોદકાનંદ-ભુંડ્ય ગધેડા તારા મુખથી, ગણિકાના ધરમાં છે
સેજલદે-શુદ્ધું શું બોલે છે જાજા.....

મોદકાનંદ-.....હજી રજાં શેઠાણી તમે તો રાજા,
જોઈતો-મુકી મુકી ચુકીને કુળની માજા.....૮૬

મોદકાનંદ-નિજ સ્વારથ સાધન સ્વારથીએ નીતિ શાસ્ત્ર બાપી
કામસેનાની કને મોકલ્યા, ભોળા શેઠ ભમાવી.

સદાસેજ-અલ્યા એવું તે હોય જાજા.....૮૭

જોઈતો-મોદ-અરે તમારા પગના સોગાન, વાત છુપાવા માટે;
આ વીંટી સ્વારથીએ લીધી, અમે પડાવી વાટે.

પુઠે ગયાતા નહી માંતા?.....

સ્વાર્થદત્ત-.....વહી ગયો વખત મારો જમવાનો,

સેજલદે-કેદે સાચુ મારા પીટયા તું રહી છાનો.....૮૮

સ્વારથ- ગીતિ લાવણી.

વાધણુ સગને ઘેરે, એમ શેઠને ગુણકાએ ઘેર્યા,

શું માર ત્યાં ચાલે, પ્રેમ પાસમાં પડ્યા કામ પ્રેર્યા. ૮૯

સદા-સોયત તું સુમતિની, કદી કરીશ નહી સાફ તને કહુધું

સ્વા-વાંક નથી કંઈ મારો.....

મો-.....રોજ તને હું રોજ ડામ દઉંધું. ૯૦

સે-અરે ઘણું મેં આલ્યુ, ગરીબ ગોલા પણ તે ધર ધાલ્યુ;

જા કયં તાર કાળુ.....

મો-.....ડોળ બેસવાનું કાપ્યું ડાળુ. ૯૧

પ્રવેશ ૬ ઠો.

કામસેના—તાજ હીપચંદી મોહાલે પધારો (એ રાહ)

મારો પાવન કરિઓ પલંગ, પ્યારા પ્રાણુનાથ પધારી,
રમ્યા રસીક રસિકાથી રંગ, પ્યારા પ્રાણુનાથ પધારી,
આજ ઉપજી શિતળતા અંગ, પ્યારા પ્રાણુનાથ પધારી. (એટેક)

પ્રેમહીચોળે હિચીઆ, સ્વામી દાસી સાથ,

મન માન્યું સુખ માણીયું, હેતે ધાલી ગળામાં હાથ પ્યારા. ૯૨
ચંદનતર ચિતહર તમે, હું વહાલા થઈ વેલ.

વૃદ્ધિ પામી વળગતાં, સ્નેહ સેવડી રસથી સિચેલ, પ્યા ૯૩
શરદ્ઋતુ સોહામણી, પૂરણ ચંદ્ર પ્રકાશ,

મંદ પવનગી દહેરમાં, વહાલા વિલસો છો વિવિધ વિલાસ. પ્યા ૯૪
અંતઃપૂરમાં એકલાં, છાના રાખુ દેલ,

કોક કળાને કેળવી, રમિ રસિક કરો રંગરેલ. પ્યા. ૫૯

તન મન ધન અરપણુ કરી, રંજન થઈ દીન રાત,

હાજર રહીશ હૃદયુરમાં પ્રભૂ અંચર પુરૂષ જાત તાત. પ્યા ૬૬

સુમતિ વિલાસ—(કાલીંગડો—કુમરી એ ટેક.)

પ્રિયા મારીરે પ્રાણુ થકી તું છે પ્યારી,

સુંદર વદન સરોવર અંદર, નયન કમળજળિ ન્યારી, પ્રિયા.

તું કોમળ કેમ કાળજી કાપે, મારી કટાક્ષ કટારી. પ્રિયા. ૯૭

ગાલ ગુલાબીએ ગિંદુમિરાજે, મુગમદનું મનોહારી, પ્રિયા.

મંદ હસી મમ મનતે હરીયું, અમૃત વચન ઉચારી. પ્રિયા. ૯૮

કનક કળશ કુચ કંચુક કસીઆ, સ્પર્શ સદા સુખકારી. પ્રિયા.

નિરૂપમ નારી તને નિરમાવી, ઉર્વશી ગરહિતારી. પ્રિયા. ૯૯

રોજરહિશ તુજ સમીપ રસિલી, સજ્જન સંબંધ વિસારી, પ્રિયા
લાલ પિતાશ્રીની પાસે જવાની, વૃત્તિ કરી છે વિચારી. પ્રિયા. ૭૬
કામસેના—(દાદરો, કાન્તા કેમ થશે, એ રાહ.)

નાથ નવ કરો વાત ધર જવાનીરે, વિરહલાય શું વેદાય.
નહી જવાય, લાય પાય, દાસીશ્રુ સદાનીરે. નાથ—૮૦
પ્રેમનો ઝરો, તક મળી પીવાનીરે, સ્વામિ સંગ રમવા રંગ,
આ પ્રસંગ, છે ઉમંગ, જાય છે જીવાનીરે. નાથ—૮૧.
સુ—શીકર પર હરો, માર વચન માનીરે, જાડધામ, લેઈદામ,
કરીને કામ, આવું આમ, શું પછી કહેવાનીરે. શીકર—૮૨
ધીરજ મન ધરો, તણ દેઈ દિવાનીરે, મોહઆશુ પકડીપાણુ, ●
વિનયવાણુ, લાવે તાણુ, વખત પહોડવાનીરે.

ગીતિ.

કા—વિરહાનગથી બળતી, મુજને મુકીને નિજધર જાવું;
ભોગી ભક્ષે પધારો, ખચીત મારે આજ નથી આવું.
સુ—ચતુર વિચક્ષણ ચતુરા, ઘટે નહિ તારે ઘેલું થાવું;
તારા સમ હું ખાઈ, હરિણાક્ષી હમણાં જઈને આવું.

પ્રવેશ ૭ મો.

જો—[ભોપાળી કહ્યાણુ દાદરો. આઈ વેરી ચુડ. એ રાગ]
ભાઈ પટારો કેમ કહાડયો, જોડ કુંચી બેસારી કેઇ:
સાહેબ આપા બહાર ગયા છે, શું? ધુંજમાં ઘાલ્યું લેઇ. ૮૮
બધું ધરેણું ક્યાં લઇ ચાલ્યા, આમ કરી તરકરતું કામ:
પડશે માથે ચરે ચમારે, પાછું મુકો તમે તમામ. ૮૯
સુ—અબાવલા તું ચઢી ગયો છે, પરની તારે શી પંચાત;

બસબસ તારે નહીં જોલવું, હમણાં પાછળ પડશે લાત.૯૦
 નીચ જાત ચાકરની તારી, આખર જોડા ઉચકનાર;
 આવ્ય રાંડના હવે અડવા બંદાતો આ ચાલ્યા બહાર.—૯૧
 ગીતિ.

સદા—સુમતી વિલાસ સાથે, કરે ધમાધમ અરે આમ શાથી
 જો—આ તાણુ ઉધાર્યું, હાર ધરેણું ગયું મળુસમાંથી.

સ—બનઝારો—[પ્રીય મિત્ર વિના હો બાધ—એ રાહ]

પ્રજળે મારું મન પ્યારી, નિરખી સુત ચાલ નહારી.૯૭

સે,—મેં વાત પ્રથમ નહીં માની, પણ છેલાઇ નવ રહી છાની;

થઇ ખરી ખાતરી મારી, નિરખી સુત ચાલ નહારી.૯૮

સમજી એને મેં સારો, કરીયો નહીં કદી ટુંકારો;

એ ભુલ થઇ છે ભારી, નિરખી સુત ચાલ નહારી. ૯૯

સ—હાલી તેં અધિક વખાણ્યો, અંદેશો અલ્પ ન આણ્યો,

પણ સોખત મળી ન સારી, નિરખી સુત ચાલ નહારી.૧૦૦

ઉઘાડી પુત્ર પટારો, ટુંકવળી હાર તમારો;

ક્યોં હરણુ રહ્યો હું હારી, નિરખી સુત ચાલ નહારી.૧૦૧

સે,—શી રીતે હું મમળવું, રે ધડપણમાં ગભરાવું;

જેમાંથી થશે જુગારી, નિરખી સુત ચાલ નહારી. ૧૦૨

કિંચિત કહેતાં કોપે છે, લજ્જા કુળની લોપેછે;

સૌ વિનય વીવેક વિસારી, નિરખી સુત ચાલ નહારી.૧૦૩

સદા—પેઢીમાં કદી ન પેસે, બઘડી મમ પાસ ન બેસે;

ભય નિત રમવાને જારી, નિરખી સુત ચાલ નહારી.

કંઈકે ધન મીલકત મેલી, હરરાજ કરાવી હવેલી;

નજરે જોયું મેં નારી, નિરખી સુત ચાલ નઠારી.

પ્રવેશ. ૮ મો.

મશેના—(ખમાચ જલ્લો દાદરો, આંવત મોરારી એ રાહ)

વાલમ આવેરે (૨) આલીજોને આ આનંદ કંદ,
નંદનંદ મંદમંદ હસી હસાવેરે, વાલમ—

અંદ્રવદન મદન મોહન, નયન નિજ નચાવે,
ચતુર ચિત્ત ચળાવે, ધશક ઔષધી લગાવે;

તાપ સૌ સમાવે, ભૈટું ભાવેરે. વાલમ—

સુમ—[ખમાચ જલ્લો પંજળી, સૈયાં છાંડે મોરી યૈયાં એરાહ)

પ્યારો શુણુ તું જીવન મારી, પ્યારી— એ ટેક—

મેં આ હાર અમુલખ આપું, કોકિલ કંઠે ધારી. પયરી—

તુજ તનવનમાં મમમન મૃગલુ, અથડાતુ અવિચારી. પ્યારી—

ક—નહી ડર ઉરગીરી ઉપર ફરેછે. સર્વ વિવેક વિસારી. પ્યારી—

સુ—નાજીક ઉપર નયન બાણુશું ફેંકે મદન શીકારી. પ્યારી—

વેણી નાગણુનો ડર મુઠી, બટકે પણુ ભય ભારી. પ્યારી—

ક—કદળીજાંધે કોમળ મૃગને, પા પ્રીતિ રસવારી. પ્યારી—

કા—પ્યારા છો મનમોહન મારા, પ્યારા— (એ ટેક—)

પીરો પ્રીતમ વદન બાગમાં છે અધરામૃત ક્યારા. પ્યા-

ક—જય ચાંચ ત્યાં ચતુર નથી ડર, મારગ સકળ સુધાર્યા. પ્યા-

આ તન બન સુંદર મનમોહન, નાવે ચોર નઠારા. પ્યારા

કા—મમવૃત્તિ હરણીથી હરણે, સઘ મનોરથ સાર્યા. પ્યારા

સુ—ખમાચીની હુમરી-પં જળી [પીયા બીનાજીઆમોરા. એરાહ

મારી પ્યારી આ તમે ઉઠીને મુકો ઠીક, [એ ટેક)

લાવતાં ધરાણુરે, જોષતાએ તો જાણ્યું રે;
 તાણ્યુ તેણે તોય આણ્યુ અડાવી અધીક— મારી.
 આધી હશે ચાડીરે, ઠેઠ હું પહેચાડી રે;
 હમણાં આવુ જવુ જોષએ, બાપાજીની બીક—મારી.

કામ—જોગીઆ આશા. જશવો સીતમકુ. એ રાહ.

ખરે પ્રાણ પ્યારા તજીને મને, હજી શું જવુછે પિતાજીકને
 સુ—સમજતી નથી તું જરાસુદરી, અજો આંખઆંસુ થકી આભરી.

કા—છબીલા પતી છોડનારી નથી, જુદી નહીપડે માછલી નીરથી.

સુ—જરાવાર જમઢાલ આવુ અહીં, અધીરી ન થા સત્યબોલું સહી.

ધડી એક ધરમાં નથી ગોઠતું, નથી ચિત્ત વેપારમાંચોટતું.

કા—મને પ્રેમ ઓછોદિસેછે પતી, બીજી કોઈએ શું? બગાડી મંતી.

સુ—અરે બહાલી તુ આમ આશુ? વહી,

કા—.....પધારો પલગે જવાશે કદી,

તમે આમ બાનાં બતાવો નહી, રસીલા વિના હું શકુશુ રહી.

પ્રવેશ ૯ મો.

શંજલદ—[રામચી. હીપચંદી. કુંવરી કુવર મારા લાડકા એરાહ

સ્વામી શરીર સોસાછ ગયુ, આમ કરતા હયાટ;

માધવથી મટતા નથી, લખ્યા લેખ લલાટ; સ્વા—

સદગુરથી સુધયો નહી, સુણી સદઉપદેશ;

સ્વાસ્થદત્તની સોબતે, વંઢયો પુન વિશેષ. સ્વા—

હાજીયો હાજી હાજી કરે, હરવા માલ હરામ;

એણે જીતેજન આપીસું, જયા સુણકાને ધામ. સ્વા—

બણવુને ગણવુ બૂલી ગયો, અળગો મુક્યો આચાર;

જાતો નથી જનમંદિરે, વળી તજીયો વેવાર. રવા—
 ઢાંડું રહું નહીં ઢાંકતાં, ક્યો વેશ્યાએ કેર;
 એક દીવસ અઠવાડીએ, આવે આપણે ઘેર, રવા—
 સદાકળ-શાને રડેછે તુ સુંદરી, સમજ શાસ્ત્રનો સાર;
 અમને શિખામણુ આપતાં, આશી આંસૂની ધાર. રવા—
 ધરમ નીતિ તજતાં થકાં, નહીં ધમકાવ્યો નામ;
 સમજણુ વગર સ્વતંત્રતા, આપતાં થયું આમ. શા—
 સંસારમાં સૂત સુંદરી, છુટાં મુક્તતાં છેક,
 પસ્તાવુ પડશે પાછળ થકી, વંદી જતાં વિશેક. શા—
 ખાલીયએ ધન ખાનગી, માગ્યુ મુનિમની પાસ;
 વિલંબ થતાં વઢ્યો તે થકી, એથી મુનિમ હિંદાસ. શા—
 નિંદાએછે નાત જાતમાં, લુચ્યો કહે એને લોક,
 હલકો પડ્યો સગાંબહાલામાં, વિવાહ કરશે શું ફેક. શા.
 હાડા વિના ગયો હાથથી, હવે કરવું શું હાલ,
 તે તો નથી મને મુજતું, બધો બગડ્યો છે તાલ. શા—

સે—

ત્રિતાળી ચોપાઇ.

બલે આવ્યા આ અવસર બાઈ, સાંભળે તો તને કહીએ કાંઈ
 સુ—માર માથુ માડી નિત ફેડો, એથી ધરમાં આવુંછુંલુ થોડો,
 હમણા કરશે મારા બાપા બકવા, તેતો નહીંદે મને અહીં ટકવા,
 બોલ બોલી કરેછો બેનર, બાપા આ આશ્યો હુ મારે બહાર
 સે,—શું તું આમ કરેછે તે સાર, નથી આપણે તો નાર કાંઈ,
 ડાહ્યા થમને શું થાય છે ગાંડો, છોકરવાદી મોટા થયા છાંડો
 જક કરવી શી હમણાં જવાશે, જરા બેસ તારા પિતા પાસે

સુ—મુઠી દેને માડી છેડો મારો, નથી મુજસમ ખીજો નહારો.

નથી રોક્યો રહેવાનો તમારો, હાહા જજી છું ત્યાંતોહું જનારો.

બુદ્ધિ બગડી બુઢાં થઇ બાઝો, તમે મારો મુકાબ્યો મલાજો,

સ—પથર જથરવથર ક્યમ બોલે,.....

સુ—.....વારં છો રજા પથરાની તોલે.

પણ તમને ઉઘાડુ જણાવુ, આવુ દેખી હવે નહિ આવુ,

ગીતિ લાવણી.

આમ મને અપમાની, ઉઠ્યો આપણા કુળમાં અંગારો

હાય હવે શું કરવું, જશે જુરતાં જનમારો મારો.

સ—અરજ કરી રાજને, તળવશું વેશ્યાનું ધર તેને;

ઉપાય છેલ્લો એ છે, મારા સમ છે તું રડતી રેને.

સે—નથી મુજતું સ્વામી, અરે લોથ વાળી તેં જગલાડી;

જો—વખાણુ બેળા થઇ છે, ધણી વારથી આવી છે ગાડી.

પ્રથમ અંક સમાપ્ત.

અંક. ૨ જો.

પ્રવેશ ૧ લો.

સદા—(સોરઠી મળલ કુખ્યો આજ તાપ વિલાપમાં એ રાહ)

આજ આવી રાજ હજુરમાં, કર જોડીને કરં વિનિતિ. એ ટેક

એક કામસેના વેશ્યા અહીં, સાચી શત્રુ તે તો મારી સહી;

રાત દીન ઘેર તેને રહી, મમ પુત્રની બગડી મતિ. આજ.

કુલમાં કલંક કપુતથી, અમને જરા ગાંઠતો નથી;

એથી આપને કરું અર્જ આ, મુકી બેટણું પદ ભૂપતિ. આજ
હુકમે અમારી પીડા હરી; મણિકા કનેથી કૃપા કરી;
અમ પુત્ર આપ અપાવિએ. થાઓ રાજની ચડડી રતી, આજ

કન— (ભરથરી બ્રાતા વિચારીને તમે—એ રાહ.)

મુણો નગર શેઠ (૨) સહી સાંભળી વાત તમારી,
રાજ નીતિની રીતથી, અંતરમાં અમે ઉતારી.

પરતું ખેતર (૨) જો દેર આપણું ખાએ,

ક્ષેત્ર ધણીને શેઠશી શિક્ષા શી રીતે થાએ.

કોઈ ઘર વેચી, [૨] બાવો બની વટલી જાએ;

રાજ તરફથી તેહને, કહો શી રીતે રોકાએ.

વળી મૂર્ખ મનુષ્ય (૨) નીજ મનની મેળે મરશે;

અપરાધી એ વાંકનો, ખીજો શી રીતે ઠરશે.

તમ પુત્ર એમ [૨] વેશ્યા મંદિર જઈ વસિયો;

કેમ કરીએ એને અમે જે હાડ શ્યાન સમ રસિઓ.

વળી ગુન્હા વગર (૨) ગણિકાને નવ દંડાએ;

કરીએ શું તેને કહો જે ચાલે નિજકુળ રાહે.

તમ શરમ થકી (૨) ચાલો ગણિકા ઘર આવું;

મારું જોર નથી જરા જો સમજે તો સમજાવું.

સથી—વેશ્યા મંદિર (૨) સ્વામી શા માટે જાવું;

હુકમ હથુરનો હોય તો એને અહીઆં બોલાવું;

કન—ના ત્યાં જઈશું (૨) અડચણ એને નહીં કરવી;

જાતે તસ્દી લેખને હરકત એછીની હરવી.

સદા—મહારાજ કૃપા (૨) નિજ પ્રજા ઉપર રાખો છો:

ગરીબ તવંગરને સદા, ધનસાધ અદલ આપો છો.
 વિદૂ—એક છે અરજી [૨] મહારાજ તણી શી મરજી,
 સચી—ભલે વિદુષક છે હુકમ ખુશ સરવ કચેરી કરજી.

વિદુષક—

આખખા.

અરજી સાંભળોને સરકાર, મુજને ગાંડતી નથી ધરનાર. (એ ટેકા)
 અગીયાર વાગે ઉઘમાંથી ઉઠી. તરત તડકે જાય,
 દાતણ કરયા વિના મોઢરીને મુળા, ખોળામાં લેઈને ખાય. અ.
 વાંકુ ચુકું બોલી વઢવું ને રડવું, કુઅડરાંડને રોજ,
 ધરમાંથી ગોળ ધી ચોરી ખાવાની, ખોટી પડી છે ખોજ. અ.
 ખાડા પાડોશીને ડોશી ડોસાથી, લઢી ચુકી લાખ વાર,
 પોતાનાં બાળકને નિત્ય બજુડે, મારે મને પણુ માર. અ
 રાખના ઢગલામાં ફેરાં પડ્યા જોવું, રાંડના મ્હોઢાનું રૂપ,
 ભૂત ભડકામણી મારે કુમારજી, ભડકી મરજીરું લુપ. અ.
 મુગરીના માળા સરખું છે માથું, વેંત વેંત લાંબા વાળ,
 ખણુતાં જુઓના ટોકળા ખેરવે, પરસેવાની પડનાળ. અ.
 હોળી દિવાળીએ નહાવાનો નેમ છે, વડી ચતુર છે વહુ,
 અંજે ઓધરાળાને લુલ્લડમાં લીખો, મારવાડ ફેરી મહ. અ.

સદા—(સ્વગત)

ગીતિ—લાવણી.

કૃપા કરી મહારાજ, અપાવશે મૃત વેશ્યા પાસેથી,
 આજ સાસરે એને, ખરે પત્ર હું લખું ખુલાસેથી.

પ્રવેશ. ૨ જો.

મુલગા—

(ત્રિતાળી ચોપાઇ.)

સ્વામીનાથ મારા શીરતાજ, એક વિનતી સાંભળો આજ,

બુદ્ધિશાળી લીલાવતી બેની, વરવા યોગ્ય ઉમ્મર થઈ એની,
 લખ્યો પત્ર વેવાઈને વહાલા, એકએ વાંચી ગાદીતળે ધાલ્યા,
 ચડયો ગરવ હાહા કરી જોમ, નથી ઉત્તર આપતા કેમ. ૧
 સો—આજ પત્ર વેવાઈતો આવ્યો, જુઓ કેવો વિચાર જણાવ્યો,
 લખે છે કે લગન તમો લેજો, પછી પત્ર લખીને પાઠવજો
 વાંચીને અમો વિવા આદરશું, પછી કામ બીજું અધુ કરશું.
 હવે કાલ જોશીને બોલાવું, રૂડો લગન દીવસ લેવરાવું,
 પછી પત્ર વેવાઈને લખાવું, જશ લેવાને જન તેજાવું,
 મોટી મંડપ રચના રચાવું, મુકી બાલર છાટ જડાવું,
 હાંડી ઝમરખ તખ્તો બંધાવું, ઘણા મુલા ગલેચા બીજાવું
 જનની સાથે નાત જમાડુ પ્યારી હુંશ તારી પુરી પાડું.

પ્રવેશ. ૩ જો.

કામસેના—ગજલ (હમતો આશક હે એ રાહ)

કર્યું મમ ધર પવિત્ર આજ પધારી પ્રભુ,
 નમું નરવર લુંડીની લાજ વધારી પ્રભુ. કર્યું.
 સચિવજી સાથ કૃપાનાથ મોટી કૃપા કરી,
 હાજર હજુર છું ગુલામ થનારી, પ્રભુ કર્યું—

સચિવ—(રાજાની સુચનાથી.) દાદરો. સમાજતેગઅદાકો—એરાહ
 આપો શેઠ પુત્ર આ વખત વિચાર કરી, રે જરા વિચાર કરી
 વારાંગના વિચાર કરી, આપો શેઠ પુત્ર આ વખત વિચાર કરી
 પ્રાપ્ત કપટી હોય વણીક તણી જાત ખરી,
 સોખત સ્વાર્થિઆની કરવી નો વિચાર કરી. રેજરા—
 પી કદાની સમ પવિત્ર વણીક મિત્ર વરી,

અડધું એ બિના રહું શું કો' વિચાર કરી. રે જરા—
પાછી લ્યોને તમે આ સોનૈયા ભેટ ધરી,
માનો મહીપતીનું વચન સુવિચાર કરી. રે જરા—

કામસેના—[દોષમાં] સુણો દીલ્હીતખ્ત એ રાહ.)

સુણો સચિવજી ચતુર સુખણ, છખીલો છોડનારી નયોરે. ટેક.
પૃથ્વીનાથ માગે તો આપું હું પ્રાણ. છખીલો.

પ્રેમ ગાંઠ બાંધીછે કરી પ્રયાસ, છ તમે તોડાવોછો શું બતાવીત્રાસ, છ
મનગમતાથી મોજ ન મુડાય, છ. જીવજતાં સુધી જુદું ન પડાય. છ
આવું અચટીત ઉચરી વચન, છ. મોટી હોળી સળગાવી મારે મન, છ
મહારાજ મે'રકરી કરો માફ, છ. આવો અવજો થશે શું ધનસાફ. છ.
તમે શિકારશ કરી હશે શેઠ, છ. વેસ્થા પાસે લેવા આવ્યા હશે વેઠ. છ
રાજ કોપેતો કાપીલે બલે શિર, છ. ચા'વતો શૂળીએ ચડાવે શરીર છ
નહીનહી આવે આપને આવાસ, છ. મુકીદોને મૃગતૃષ્ણા જેવી આશછ

સદાકુંજ—[ગરીબાધથી] ગીતિ લાવણી.

અરે હવે શું કરવું, પુત્ર વિળેગે ઊપજે પરીતાપ,
પાંચ દિવસ પરણાવા, કૃપા કરીને અપાવીએ આપ.

સચિવ—(રાજાએ દ્રષ્ટી દારા એ હુકમ કર્યો તેથી)

પુત્ર સેઠને સોંપો, રાજ હુકમને તમે માન આપી,
મન પસ્તાવું પડશે, આ જો છેલ્લી આજ્ઞા ઉત્થાપી.

કા—હજુર હુકમ ઉઠાવું, પણ જો અવધિ ઉપર દિન જશે,
તો મમ મૃત્યુ થારો, પ્રાણજીવન ટકશે પરણી પાસે.

સ—જાઓ સેઠજી શાણા, પુત્ર આવશે પ્રેમે પરણાવો,
ધર મગજ મવરાવો, લક્ષ્મી વાવરીને લેજો લેવો. (અપ છે.)

(૨૭)

પ્રવેશ ૪ થો.

સ— નારીના કટાક્ષ પાસે. એ રાહ.
 પ્રાણપ્યારી લગ્ન આજે તેં વધાવી લીધ,
 પુન્યના પ્રતાપે થયું સકળ કામ સિદ્ધ.
 જન માંહી મંત્રી પ્રમુખ આવશે જરૂર,
 પરણાવાને પુત્ર જઈશું શેહેર સારંગપુર.

સે'— પ્રાણનાથ પુત્ર લગ્ન કરો હર્ષ બેર,
 જન જોડી લીલાવતી લાવું આપણુ ઘેર;
 “આમ” કહી પુત્ર વધુ પડશે મારા પાય,
 પુન્ય ગણી આજા મારી પાળશે સદાય.

સ— “લીલાવતી” વિનયવતી સાંભળી વિશેષ,
 હર્ષ સહિત નીતિશાસ્ત્ર વાંચતિ હમેશ;
 ચાલે સદાચરણ શ્રદ્ધા ધર્મની અપાર,
 અવળી થઇ આચરે ન કદી અનાચાર.

સે'—આહાહા!! એવી કુળમાં વધુ પરણી લાવે પુત્ર,
 શોભાવશે આવીને એ આપણું ઘર સુત્ર.
 માંડવામાં બેરાં ધણી વાર થકી ગાય,
 લા'ણી આપી સર્વને હવે કરું વિદાય.

પ્રવેશ ૫ મો.

ગાનારીઓ—(સુંદરવરની ચુંદડી—એ રાહ.)

લીલાવતીએ લખી મોકલ્યોરે ઠાગળ પ્રીતમ પાસ;
 આતુર આતુર ચિત થયુંરે, તરવા સદ્ગુણી સુમતિવિલાસ
 બહાલા બહેલા આવજો. એ ટેક.

જો—નથી થયું રે પોગળ શું પ્રકાશ, લાલાચાલો લગનમાં એટેક.

મો—બોજન પટ્ટીની આપણે આશ, લા—ટુંકે સાતલાડુનો સમઃસલા.

ગા—શરદપુનમની પદ્મનીરે, જાંખી જોઅનવતિ જેમ;

દિનકર કરપિડન ચહેરે, છત્તું અંતર આપથી એમ બહાલાં

જો—નથી જાણતી ગુણકાથી પ્રેમ, લાલા.

મો—કુધા અગ્ની થશે ટાઢો હેમ. લાલા.

ગા—પરણીતે સર્વ પ્રકારનારે, પુરણ કરશું કોડ;

રામ સીતા સરખી થશેરે, જાણે “રતી” “રતીપતી” સમજોડ;

જો—પણ મોટી મોટી એક જોડ. લાલા.

મો—મુકી દેને ફાગટ માથાફોડ. લાલા.

જોમતા જમજો જલેખી સજોડ, જઈએ ઝટ જનમાં.

(સેંજલદે ખારેકો વેચતાં ગાનારીઓ ગીતગજરો ગાયછે.)

પ્રવેશ ૬ ઠો.

મો—અમેતો જનમાં આવ્યા, રેઅમે-આ સારંપુર સંહરમાં ફરીએ.

લાલ સાહેબની જનમાં આવ્યા રે અમે—એ ટેક.

પેઠની પાધડી રેશમી ધોતીયું. સેઠની ઝોઢીએ શાત;

ભમકો લાડુ ભટનો ભાજો, વાંકડા મુછના વાળ. અમે.

વાર લાગી ગઈ આટલી ગધી, પેટની કરતાં વેઠ;

દખણા લેવા દોડીએ અમે, પરણી ઉઠ્યા શેઠ અમે.

પ્રવેશ ૭ મો.

સુભ—(પ્રથમ ગણપતીને લાગુ પાયરે એ રાહ)

આજ આજુદ આપણે ઘેરરે, ઉજળો અવસર આવ્યો લીલાદહેરે

વાળાં વિવિધ પ્રકારના વાળેરે, જેના નાદથી અંબર ગાજેરે.
 લીલાવતીને લાયક વર મળિયોરે, આજ આંગણે સુરતરૂઢીયોરે;
 માથે મોતીનો મેડીયો ધાક્ષીરે, જમણે હાથે રામણદીવો ઝાક્ષીરે;
 ગાતી વાતી સૈયર સાથે ચાક્ષીરે, મોટી હુંશે હું તો વિવાહ મ્હાલીરે;
 નાણું વાવરવાનું આવ્યું ટાણુંરે, જીગતે નાક જમાઈ તણું તાણુરે;

ત્રિતાળી ચોપાઇ.

મો—ચાસો ગોત્રજને પગે લાગો.....

સુ—.....વરના વાંસામાં પાપડ ભાગો.

મો—હવે દક્ષણા અમને આપવો,.....

જો—.....પોચા પારેખ આને પતાવો.

સખી જોયું જમાઈ મુખ ચંદ, આજ પુખ્તતા પરમ આનંદ;

કન્યાદાન ઉમંગથી કરીયું, આપી વાહન ધન દીલ કરીયું;

કોડે ચોરીમાં પીરસ્યો કંસાર, ઘણા હેતે કરી ધૃતધાર;

મો—જોડુ અવિચળ રહેજો સદાય, જીગતે જનને કરજો વિદાય.

પ્રવેશ ૮ મો.

ગીતિ.

સુગુ—લીલાવતી સાહેલી, કાલ જવાની શું તું સાસરીએ;

લી—સુગુભંજરી સાહે, બોલ્ય ગીત ગાઈ ગંભત કરીએ,

સુગુ—(હિચોળે બેસી) સાર સારે સુરત સેહેર એ રાહ.

સૈયર સુખકર સંસાર, શિયળ ભૂખણ સજીએ;

એ વિણ નિગુણાં નરનાર, તન મનથી તજીએ; એટેક.

પર નર નારી દેહ દીપક પર, પડી પતાંગ સમાનરે;

સુજશ શરીર શણગાવી મુકે, કંઈક નહિ નાદાન. શિયળ.

અવર અખંડિત અંગઅનુપમ, નહી મળે એક નાકરે.
 શિયળ વિના એવા સદ્ગુણ સૌ, જીમ સોમલસંપાક. શિયળ.
 વ્યભીચારીને સૌ સંસારી, કરે અધીક ધીકારરે;
 પરપોળે પકડાતાં પડીયા, મોટા જનને માર. શિયળ.
 જીર કરમથી જેહ જગતમાં, કરે કલંકીત કુળરે,
 અક્લમાં અંગારા ઉઠયા, ધરમ કરમમાં ધુળ, શિયળ.
 વેર વિરોધ વધે વ્યભીચારે, નિમ્ન્યે ધનનો નાશરે;
 શીવસુત કેશવ શિયળવંતના, દેવ સરીખા દાસ. શિયળ.

ત્રિતાળી ચોપાઈ.

સુ—ખેન ખેસજે પાણી પીઆવું;.....

લાલખા—.....બાલુ હમણાં જરા જમ આવું.

સુમ—(લીલાવતીતું ચીરનો પાલવ પકડી હિચોળે ખેસારી.)

ખેશ ખેશને કેમ બિહુછે, કોઈ ખીજું નથી તું શુંકહુછે.

લી—હમણાં આવશે મારી સાહેલી, લાલખા મુજને ગયાં મેલી.

સુ—અહીં કોઈ નથી આવનારું, આમ શરમાવું એ નહીં સાર

સે'જલદ— ગીતિ.

સુમગા વેવાણુ આવ્યાં, લાલ ખોલ્ય ક્યાં ગમ બાલુ તારી,

લી—મુકો પાલવ મારો, મને જવાબો મા આવ્યાં મારી,

સુ—(સ્વગત) આ મુઘ્ધાની, દુઘ્ધા માતપિતાએ મુજને વળગાડી

માન્યું કહ્યું ન મારું, અરે રાંડ આ વખત થમ આડી.

એને ખોલાવવાના, બહાલી વેસ્યાના સોગન ખાધા,

મોટી ભૂલ કરી મેં, હવે ફરી ખોલાવવાની ખાધા.

જો—અલ્યા આઠડે છે ક્યાં, કરી તયારી કોસંખી જવા;

મો—તું જા હું આવુછું, ભરી ડામડામાં ભાતુ ખાવા.

પ્રવેશ ૯ મો.

સ્ત્રીઓ—(માતા લીંપ્યાને ગુપ્ત્યા મારા ઝોરડા—એ રાહ.)
 પરણી નવસા કોશખીએ પધારીઆ, વાળ વાગે જોવાને રહલાગે.
 સાહેલડી, લાડી લાખેણી લાવ્યો લાડણો. [એ ટેક.]
 ધન્ય ધન્ય સદાકૃણ શેઠને, જન જોડી નાખ્યાછે નાણું તોડી સા.
 રથમાં વર વહુને ચમર વિઝાયછે, દીસે ડાહ્યા, સેજલદેનાજાયા. સા
 જગલાડી વરવહુની જોડી જોઈને, એડીગણે જોડાનિસાસા નાંખે. સા
 મો—લાલસાળને સગજવે સાનમાં, લલચાવે ને મોતીએ વધાવે.
 સાહેલડા!!! શેઠની ફજોતીના ફાળકા.

સ્ત્રી—મોડુ ગાહાજનસાજનમાં મળ્યું. આવી રાજકચેરીનૃપપ્રેરી
 અંક દ્વીતીય સમાપ્ત.

અંક ૩ જો.

પ્રવેશ ૧ લો.

સૂમતિ— ગજલ. [હમને આશક હે—એ રાહ.]
 મારા બાપે વેગ આ વળગાડ્યું શો વિચાર કરી.
 હાંધી ગઈ રાંડ હવે કરવું શું અહીં વાર કરી;
 મારી જીવ જાનનો મુજ વગર જરૂર જાન જશે,
 હું તો મારે આ ચાલ્યો આ રડતી છો પોકાર કરી.

લીલા— સ્વામીનાથ સ્વામીનાથ એ— રાહ.

પ્રાણપતી પ્રાણપતી પ્રાણપતિરે, અહીં નથી અહીં નથી અહીં નથીરે,
 [અચાનક આશો કોપ કર્યો કીરતાર—એ રાહ.)

અરે અહીં એકલી મુકીને મને આમ, અચાનક ઉઠી કંથક્યાંગયાતમે
 પેલા સમાગમેસ્વામી આતે શું કર્યું, સાંભળેલુંમે જે હતુંતેસાચુક્યું.
 ખચીત પીયુજીઉઘટી જાણીખસ્યા, આશરેજાણુંધુંવેશ્યાઆવસેવશ્યા.
 આમ્રનીછન્છાએઆવીત્યાંતોઆકડા, પણ્યાંગનાકેરાપાસમાંપતી પડ્યા
 જ્યમિચારી વર તણા પાલવે પડી, જશે જનમારો મારોરે રડીરડી.
 આ હીરા મોતીના હાર હવેનગમે, ઉમદા દુકુલ મારી દેહને દમે.

ગજલ.

મારા પતીપરવશ હવે શું કરું, જીવ તજી તો તો આત્મઘાતક હરં.
 કંથનો વિયોગ થયો કરમે કરી, કુલની આદર નથી ફાવતીજરી.
 આવીતી અનૃતપિયાપતીની કને, ખાઈ નીર મળ્યુ નહી અંજળી મને.
 કરમની કથા ખીજે શું કરું કથી, આ પીડા મટાડવાનો ઉપાય નથી.
 સંકટ સહનકરે સુકુળ વધુ, રાનીએ દીઠેલું હશે એ જાન્યું જધુ.
 પિઆણુ તેડાવી જટ પિયર જવુ, સૂઈ રહુ હવે જરા શાસાઈ લવુ.

રાગ કલ્યાણ (શ્રી જગત્ પતી એ રાહ)

પ્રિય પતિ તમે, જટ આવો આ સમે,
 આપ વિના વિરહવન્દિ શી રીલ શમે. એ ટેક.
 વેશ્યા બહાલી હતી પતિ તો, ન'તી પરણવી નાર;
 નિદ્રા મુજને નામ ન આવે, આપ વગર આ દાર. પ્રિં
 આજૂપણુ અંજર બિજાયાં, કરતાં અશ્રુપાત;
 રોતાં રોતાંનથી ખુટતી, અરે રાક્ષસી રાત. પ્રિં
 મને ભાસકી સરખું જાસે, શયન જીવન ભરથાર;
 ઝાંઝર જાણે જડી બેડીઓ, અકળાવે આચાર. પ્રિં
 કનક વલય કરકડી ખરાખર, વર વિણુ કેદી વેશ;

આંખે લાગે આંજલેલી આ, મરઆં સરખી મેશ. પ્રિય.
 નંગ જડેલી નવીન કચુડી, અંધન સરખી ખાંચ;
 યહુ દુઃખ દેછે કામ દરાગો, હવે કંઈ શું લાય, પ્રિય.
 અલંકાર ધખતા અમારા, મણિધર કુલની માળ;
 મંદ પવનની હહેરો લાગે, જાણે અગ્નિ આખ. પ્રિય.
 કસ્તુરી કંકુને કેસર, રસીયા તુજ વિણુ રાખ;
 પતિ વિણુ કોણુ કરે પરિપુરણુ, અંતરના અભિલાખ. પ્રિય.

લાલિત્ય છંદ.

કપટ હે પતિ કેમ આ કર્યું, ધિરજ હું હવે શી રીતે ધરું;
 નવ ધરી દયા સેશ નાયજી, તરત આવતાં શું તમે તજી.
 હરખ મુજને રે ધણો હતો, જરૂર આજથી તે રહ્યા જતો;
 જરીક વાંકમાં હું નથી હજી, તરત આવતાં શું તમે તજી.

પ્રવેશ રજો.

કામસેના—કાફી જીલ્લો કુમરી પીયા કારનસે—એ રાહ.

સખીકેમન આવ્યા નાય હજી, હુંતોજેગણુયજી સણુગારતજીસખી;
 કુશ્મન મદન સતાવે નિશદીન, વાર કરે નહી વાત્તમજી—સખી—
 જાપાયાત કંઈ જરખેથી, વધુ વશ થઈ મુજને વરજી. સખી—

કપટકળા— આલીધન નોયદ્રગ—એ રાહ.

આમ શું કરેછે આલી રજતો ધીરજ ધર; આમશું— એટેક
 ધરધર વર ચીવર, કર નજર નિરખ વર હરખમર;

મિલાવ્ય કરકર, આમશું કરેછે આત્રી રજતો ધીરજધર.

રમર જવર હર સુખકર ધનવતાર, બરજોખન ભેડી સુંદરવર,
 અધર સુખારસ પાઈ પરસ્પર. કામ કિડા સખી કરકર, આ.

કામસેના—હોરી. સામરો હજીએ ન આપો. એ રાહ.

બલે આવ્યા હવે બરાણી.

એટેક.

અવધિ ઉપર ગઈ એકે ઘડી પણ, મેંજીગ માફક જાણી.

સત્યવાદી તમે શેઠજી સાહેબ હું ગણિકા ગભરાણી,
 ધીરજ નહીં અલ્પ ધરાણી, ભલે આવ્યા હવે ભરાણી.
 માલતી કુલની માળ પહેરાવું, જે મન હોય ગુંથાણી;
 ગજરા ગુલાબ તણા કર ઘાલું, લ્યોને સુગંધી સેલાણી,
 અત્તર ઉચું આપું છું ચાણી, ભલે આવ્યા હવે ભરાણી.
 સુંદર શયન ભુવન શણગારું, લાલ હુંતો લલચાણી,
 પ્યારા પ્રેમરસ પાઓને પીઓ, મન ગમતું સુખ માણી,
 યોવન મદ અશ્વ પલાણી, ભલે આવ્યા હવે ભરાણી.

સુમતિવિલાસ—પ્રેમની પીડાતે કાને ફહીએરે—એ રાહ.
 મોહી રહ્યો છું મંદહાસ્યમાં, રસીલી તારા મોહી રહ્યો છું એ ટેક.
 પિતાજીના આમહથી પરણવા ગયો પણ, અલ્પનહિ એ સમે ઉલ્લાસમાં
 શત્રુના સમાન લાગ્યાં સર્વ સગાં-હાલાં, અહરનિશતુલ્ય વિના ઉદાસમાં
 એકરાત્રી રહ્યો નહિ પરણી ધરણી પાસે, એકલી મુઠ્ઠી આવ્યો આવાસમાં
 આપણે ભોગ ભોગવીએ ભોગ એના, મૈયર જવાની એક માસમાં;
 તું જયકી અધીક કોષ વિશ્વ નથી વહાવું, પ્રતિજ્ઞા કર છું પ્રકાશમાં
 કામની તમે કર્યું કાંક મને કામણુ, પકડી જકડી પાડ્યો પ્રેમપાસમાં
 વણજને વેપાર વહાલી ધર્મકર્મશર્મતજી, ગાળવી છે વયળધી વિલાસમાં
 રસીલી તારા મોહી રહ્યો છું મંદહાસ્યમાં.

પ્રવેશ ૩ એ.

સુગુણમંજરી—કાફી જીલ્લા પંજાબી વીધાતા ધન્ય છે એ રાહ
 લીલાવતી કેમ તું, આવી સાસરીયેથી ઉદાસ. એ ટેક.
 શાંત સ્વભાવના સસરાને સાસુ, વળી વર સુંદર સુમતિવિલાસ. લીં
 મુજ આગળ અંતર મૂકીને, મારી પ્યારી તારી પીડાતું પ્રકાશ. લીં

લીલાવતી

બનઝારાની દેશી.

તું સાંભળ સૈયર મારી, મુજ વર વેરવાનો ચારી.
 સાસરીએ ગઈ સૌ સાથે, મને નથી બોલાવી નાથે;

છે સત્ત્વ શિયળ સંહારી, મુજ વર વેશ્યાનો યારી.

સુ—આ શું બોલી તું બાળા, અમથા કરીઆ અહીં બાળા;
હે!!! તુજ વર શું? વ્યભીચારી, તને ખમાખમા સખીમારી

લી—સંસારીક સુખની આશે, ગદ્ય શયન સમય પતિ પાસે;
હું નિરાશ ત્યાં થઈ નારી, મુજ વર વેશ્યાનો યારી.

જાણી મન મોહન મારા, મેં કહ્યું કેમ છે પ્યારા;
ગર્વળે નહિ ગણગારી, મુજ વર વેશ્યાનો યારી.

ખીનું બોલી નહી કાંઈ, સુધ રહી પછી શરમાઈ;
વળી મળી આંખ ત્યાં મારી, મુજ

લંપટ ગણિકાના લાલા, અરધીએ છઠી ચાલા;

કે'તી નથી વાત વધારી, મુજ

શું શું દુઃખ બાપું સજની, રોતાં રોતાં ગદ્ય રજની;
બચભીત અવસ્થા ભારી, મુજ

સુ—રે' છેલ છખીલી છાની, દુરગુણી મળ્યા દોલખની;
રે! આશી અવસ્થા તારી, મુજ

લી—દશ દીવશ રહી સાસરીએ, મોહન નાવ્યા મંદીરીએ;
પિયુ દરશન વીણુ દુઃખકારી, મુજ

યોવન વન ખીલ્યું મારું, વિરહાનળથી બળનારું;
વિણુ મળે પ્રેમ રસવારી, મુજ

આ વાત પીતાજી જાણે, તો અંતરમાં દુઃખ આણે,
મમ માતા રહે બિચારી. મુજ.

સુ—માઠ-અમલાંમાં રેત ગુજરી રાજ-એ રાહ.

અરે આવડી શું અકળાયરે, બેની સૌ સાથ થરો.

મા'રા સમજે મન મુંઝાયરે, બેની સૌ સાથથરો એટેક.

વળશે શું વલોપાત કરેથી, જપને શ્રી જીનરાજ;

વિપત્તી વખત ધરીએ ધીરજ, કરીએ ધરમ કાજરે. બે.

રડી રડી થઇ આંખડી રાતી, કાયા ગઇ કરમાઇ;
 મ્હાન દેખીને મુખડું તારૂં, મને યાચે કાંઇ કાંઇરે. બે.
 પગમાં દુઃખી પગમાં સુખી, પગમાં રાંકનો રાવ;
 રંગ એવા જોઈ રાખીએ સખી, સુખે દુઃખે સમ બાવરે.
 શ્રી જીવંતરમ સેવતાં શાણી, સુખ મળે સંસાર; બે.
 શાસન દેવતા કરશે તારા, સંકટનો સંહારરે. બેની.

લાલાવતી— સિતાજીનામહીનાનો રાહ.

સખી પરભવ પાપ અમાપ, કરી હુંતો અવતરી;
 મને વિશ્વ વધુના પ્રતાપ, પતિએ પરહરી એટક.
 હશે ભરડયાં સજીવન ધાન, અણુગળ પાણી વાવયાં;
 કર્યું મુનિવરનું અપમાન, ધરમાદાના ધન હયાં. સં
 દીધી વિદ્યા ગુરુજીને ગાળ, લેઈ વૃત્ત ભાંગીયાં;
 તોડી નાંખી તળાવની પાળ, જેનાં પાપ જાગીયાં. સં
 કાંતો પુન્યની ફોડેલ પર્વકે, જનન લુટી હશે;
 નિજ ધર્મ તજ્યો ધરી ગર્વ, સખી માફે શું થશે. સં
 થઈ પાપી લેણી પક્ષકાર, ઉત્તમ અપમાનીઆ;
 મુકી અળગો શ્રાવકનો આચાર, મિથ્યાત્વિનેમાનિઆ. સં
 કુડી સાખ ભરી સરકાર, જોડાં ખત મેં લખી;
 દોરી દીનજનને દરબાર, દૂષે કરીઆ દુઃખી, સં
 આવાં પાતીક મેતો અપાર, કર્યાં હશે પૂરવે;
 વેશ્યા સંગી મળ્યો ભરથાર, અરે મને આ ભવે. સં

સૂરુણુ—આવો કાકી લીલાવતી બેન, ઉદાસીમાં આજઁ;
 પુછો એને નથી ચીત્તયેન, કે' એમાંથી લાજઁ.

સૂબ—કાકી જીલો કવાલી ઠેકો. પીપાકેચીત્રાખીન એરાહ.
 તું દીલગીર દીસે શા કારણ, બોલ લીલાવતી બાહરે, ટેક.
 બોલતાં બંધ થઇ શીદ બેની, લાંડકડી લજવાઈરે,

વદન કમળ તાં કરમાયું, કષ્ટ પડયું શું કાંઈરે. તું

નાની નથુદે શું અપમાની, આણીને અદ્ધમાધરે;

તુજ સાસુએ શું દુઃખ દીધું, કે જીવભી છે જમાધરે. તું

દશ દિવસમાં પીયર પાછી, આવી કેમ અકળાધરે;

મારા સમજે જીદું બોલે, શાણી મન સરમાધરે. તું

લી—ખમાચી પંજળી ઠેકે. દરશન ખીન અખીયાં—એરાહ.

માજી મૂળ વાલમ વ્યભીચારી, વ્યભીચારી ગણીકાયારી મા.

અહીંથી જઈ વેશ્યા ધર વશીયા, દશદીન કાઢ્યાં દુષ્કારી; મા—

વાત નથી કરી મેં વર સાથે, શું હિયડું આગળ તારી. મા—

શુભ—જોગીઓ આશાવરી ગજલ. પડયોધું વિપુરાએરાહ

ઉડા નિસાસા નાંખતી, રો દીકરી દુઃખી; એટેક.

સુયુ—દુઃખ પોતાનું દાખતી, નથી સાસરે સુખો. જી—

સુભ—એનો કંથ કુલક્ષણો, કરવો શો જિપાય;

લી—ભોગવવી પડશે પીડા આ ભાગ્યમાં લખી. જી—

સુભ—પીયર રહીને પુત્રી તુ, રટજે સદા જીનરાય

પ્રેમ રાખશું પુત્ર સમ, સમજાવ તુ સખી. ઉડા—

સુયુ— મરાઠી ચાલની સાખી.

શ્રી જીન દરશન કરવા જઈએ, કાકી શીકર ન કાંઈ,

લીલા—ઉઠોને આદેશ્વર મંદીર, આંગી છેસુખદાઈ.

સુભ—એસો એનો, મજાન કરી આવુંધું;

લીલાવતી—સોયણી ગજલ દાહ ઉઠીએ દુઃખની એ રાહ.

સુયુ સાહેલી કરવું શું હવે, શાથી જન્મારો જસે;

સુગ—તારા શીયળ પ્રભાવથી બેની, સ્વામી તુજ સારો થશે,

વહાલે વાંક વીના વીસારો, નળની જે દવદંતી નારી;

પાછી તે પતિએ શ્વીકારી, તેમ એ તારો થશે. તારા—

પ્રવેશ ૪ થો.

સદાકૃષ્ણ—

ગજલ.

લાજછોડી છેકતે છેલછોકરા, આપની તેં આખરનાકંકરાકર્યા,લા—
આવી છે દીવાળી હોળી હૈયામાં બળે, જઉછું વહુને તેડવા પણ
દા'ડો શો વળે લાજ—

સે'—સાસરામાં જાણે છે જમાઇ ને સહુ. માટે નહીં મોકલે વે-
વાઇ તો વહુ લાજ—

સ—કરવાને ત્રિવેક લોક લાજથી જવું.....
જો.....ગાડી જોડી લાવ્યો ખોટી ક્યાં સુધીયવું—

પ્રવેશ ૫ મો.

સોમદત્ત—રાગ જોગીઆ આશાવરી.

જમઈના તેં ગુણ કે અવગુણ જોયા નહીં જરી,

સૂબ—ઉચું કુળ હું જોઇ મોહી મુરખમાં ઠરી,

સુગુ—વેવાઇ આવ્યા તેડવાને દૂનીયાંથી ડરી,

સોમ—સુધરશે જમાઇ ત્યારે મોકલશું ફરી.

શુગુ—

ત્રિતાળી ચોપાઇ.

કોણ છે તમે ક્યાં થકી આવ્યા, પત્ર પાઠવી કોણે તેડાવ્યા;
રો'છો શેડ તમે કીએ ગામ, કીએ કામ આવ્યા અમ ધામ.

સ—નગરી કૈશામ્બીએ ધર માઈ, માઈ નામ સદાકૃષ્ણ સાઈ;
પુછોડો તમે વગર પિછાણે, હુતો આવ્યો લીલાવતીઆણે

સુગ—કીહાંગાજ્યો કીહાં ગડગડીયો, કીયાં મેઘતણી પડીઝડીઓ.
કીહાં ઉદય અને કીહાં અસ્ત, એમ સમજીને મનમાં સમસ્ત.

અમે ડહાપણ આપનું જણ્યું, આવ્યા કરવા અહીં કેનુ આણ્યું
જેમ આવ્યા તેમ જાઓ તેમ, ઘેર પુછજો કુશળ એમ.

—તથી વાટમાં ખેડીરે કાંઇ, મારી લાડકી લાડકવાઇ;

શુભ—મારા મનમાં તો સળગે છે લાળા.....

સુગ—.....કાગ કંઠે નાંખી મોતીમાળા.

સદા—શું આ નક્કી વિચાર તમારો?.....

સુગ—.....હાથ ધર બણી આપ પધારો.

સદા—સોમદત્ત વેવાઇ હુરો રહેજો,.....

શુભ—.....સાર સકને કુશળતા કહેજો.

મારી અકલ આ ગઇ મારી, વહાલી પુત્રી વરી વ્યભિચારી
મે તો મોટા મોટા દેખી માળ, અવિચારે કર્યું વેવિશાળ;

સો—પહેલાં કાંઇ કર્યો ન તપાસ, હવે થાય શું ન ખે નિસાસ.

પાણી પીને પછી ધર પુછે, એમાંની અખળા એક તું છે;

ભાવી ભાવ હરો એવું યારો, પુત્રીનાં પુન્ય પુત્રીની પાસે.

પ્રવેશ. ૬ ઠો.

સ-જંગલો જાળેદી. પંજાપી ઠેકા. કંગનવા મોરા-એરાહ.

ગભરામણ મને ઘડપણમાં આવે છે ઘણીરે.—એ ટેક.

લંપટ પુત્ર પાક્યોરે, હુંતો એનાથી થાક્યો રે;

મો'હું છે ધર માર', સાસરીયું એનું સાર',

ઘણી સમજણી વહુ છે તનય તણીરે. ગભરા—

ગયો લોક લાજેરે, આણું કરવા કાજેરે,

મુજને બહુ બનાવી, વહુને નહી વળાવી;

શરમાયો વહુની સખીનાં વચન શુણીરે. ગભરા—

વરસને મહીનારે, વિત્યા ધણા કહીનારે;

હવે ફરી હું જઇને, કાંઇક દિલાસો દઇને,

લીલાવતીને લઇને આવું ધર બણીરે. ગભરા—

પ્રવેશ ૭ મો.

સુભ— દશા આશી થઇ મારી. એ રાહ

દુઃખી તું દીકરી મારી, શુળી સમ સાસરી તારી,

લીલા—પીયરમાં સુખપાત્ર પશુ, કામ ન આવે કાંઇ;

સુળી સાસરીયા તણી, સહન કરી સુખદાઇ.

સસુ—ગુર શીક્ષા સુણી સારી, બધી દીલમાં લીધી ધારી.

લીલા—અછતાં આવે આળ અહીં, કરો વૃદ્ધ વિચાર,

સસરા પુન્ય પિતાસમા, આવ્યા ખીજ વાર.

શોભ—અરે વર છે વ્યભીચારી, એથી દુઃખ ઉપજે ભારી.

સદાકુળ— ખીતી લાયણી.

સમજી લીલાવતીને, હવે રોઠ મોકલજો તો સારું:

શોભ—આ બીની પુછોને, વારે વારે શું કહો છો વાર.

સદા—ભેખરે ઉતારો રાજા ભરથરી એ રાહ

સુકુળ વધુ તમે સાંભજો દુઃખીયા સસરાની વાતજી,
જો મન ચાય તો માનજો, ભાખું છું બલીભાતજી.

જાંડુરે -હૃદયમાં આલોચજો એ ટેક,

બણતારે બણતાં બણાય છે, લખતાં ગ્રંથ લખાયજી,

ઝોલ ઝરખાને માળીયાં, ચણતાં ચણતાં ચણાયજી. ઉંડું—

ડગલે ડગલે ડુગરો, ચઢતાં ચઢતાં ચઢાયજી,

સાગરસમ સરોવર વળી, ટીપે ટીપે ભરાયજી. ઉંડું—

ઉઘમ કરતાં આળસ તજી, દુઃખ દારિદ્ર નયજી,

એમ બિપાય આરંભતાં, સરવે કાર્ય સધાયજી. ઉંડું—

એથી આવી ઘેર આપણે, કરશો કાંક ઉપાયજી,

ધરમ પસાય થકી થરો, શાસન દેવતા સઢાયજી. ઉંડું—

લીલા—આવીરે શિખામણ આપની, મારે માયે ચઢાવુજી,

માત પિતાની આણા લઇ, આપણે ઘેર આવુજી,

સાચુરે કહ્યું સસરાજી એ. એ ટેક.

આજારે આપો માત તાતજી, હવે સાસરે નવુજી,

મારીરે શત્રુ ગણિકા થકી, વડું વેર વસાવુજી. સાચુ—

હા—શાણીરે પુત્રી તું સુલલણી, ભલે સાસરે નાઓજી;

મારી આશિષ છે એટલી, મન વાંછિત યાઓજી.

ધરજો ધિરજ સદા દીકરી. એ ટેક.

શુભ—સાસરે બેન સિધાયતાં, લાગે દીલડામાં દુઃખજી,
 સરવે પ્રભુનો પ્રતાપ છે, નથી સ્વામીનું સુખજી. ધરજો.
 વસ્ત્ર આભુપણ વિધવિધે, કર્યાં સર્વ તૈયારજી,
 વળી જોઈએ તે તું માગજો, તજી શરમ આવારજી. ધરજો.
 સસરા સાસુ નાની નણુંદનું, કરજો વચન પ્રમાણજી,
 સો—કહેવું પડે એવું કાંઈ નથી, તું છે ચતુર સુખજી. ધરજો.
 સુગ—વડીલ વિનય કરજો વળી, તજી વાદ વિવાદજી,
 કરતાં ધરમ કરણી સદા, અમને આણજો યાદજી,
 ધાર્યું થશે શીયળ ધર્મથી એ ટેક.
 કાંઈ કારજ કરતાં થકાં, પહેલો કરજો વિચારજી,
 સંકટ સમય સંભારજો, મંત્ર શ્રી નવકારજી. ધાર્યું.
 વાઘ્ય શાણી સખી સાસરે, શાણા સસરાજી સાથજી:
 સારા શુકન થાય આ સમે, નિશ્ચે વશ થશે નાથજી, વાઘ્ય.

પ્રવેશ ૪ મો.

લીલાવતી—(સ્વગત)લાવણી શ્રી અજીતનાથ એ રાહ.
 હું ક્યો વેશ્યાએ કેર, ઉપજો ઝેર, વાળવું વેર. હવે શા બાને
 રે કાળી નાગણ થઈ ડસું ગણિકાને.
 હું કદી ખડકીએ ખડી, ઝરખે ચડી, જોડવાટડી, ધડી ધર નાવે
 શું રમર શત્રુ સમ થઈ મને અકળાવે,
 આ જોળન રસ ઝલકાય, વસુ વનમાંય, લાલવિણુ લા'ય, ઉડેંડેંચ ગે
 શી યુક્તિ કરતાં મળુ સહુણા સંગે.
 પ્રીતમ પ્રમદા પોકાર, જોળન શણગાર, હંયાનાહાર, ધરોને કાને,
 હું કાળી નાગણ થઈ ડસું ગણિકાને,
 શું કહી સુઝે નહિ કાંઈ, ઘણીગભરાઈ, મર વિષખાઈ પીયુજપાખે
 નિધણીઆતીના ઉપર નજર સોનાખે.
 સ્વામી વશ કરવા સાર, ક્યો વિચાર, દુઝણાં ચાર, આંગણે બાંધુ

લેખ મૈયારીનો વેશ સ્વાર્થ મમ સાધું.

મંગાવું મહીષી ચાર, જોઈ શ્રીકાર, અરે આવાર, કહી સસરાને,
હું કાળી નાગણુ થઈ ડસું મણિકાને.

કલ્યાણની ટુંમરી પંજાળી ઠોકો. મેવારી બન- એ રાહ.
સસરાજી સાસુજી સુણોનેરે, એ ટેક.

ઝીણી ત્રચાની દીર્ઘ આંચળની, મહીષી મંગાવો ચાર. સસ.
બરવાડી થઈ વેશ્યા ભૂવન જઈ, ભોળવું મમ બરથાર. સસ.
નાની નણદ મમ નાથ બતાવે, એ એમનો ઉપકાર; સસ.
મંદીર લાવું હું મન મોહન, યુક્ત કરીને અપાર. સસ.
સદા—તમારો વહુજી બરસો છે. એ ટેક.

સારા માખાપની દીકરી ડાહી, કુદૃત્ય નહી કરનાર. તમા
મહીષીઓ આપણે ઘેર ઘણી છે, નણદ તમારી તૈયાર. ત
સેજ— ગજલ હમતો આશક હે. એ રાહ.

પેલી ભુંડી રાંડનું ઘર લાલખા બતાવ જઈ,
ભાષને તું દુરથી દેખાડી, એન આવ જઈ, પેલી. ટેક.
ડાહી વહુ વસ્તુ સૌ તૈયારને સવાર વખત;
લપટને ભોળવીને ઝટપટ ઘેર લાવ જઈ. પેલી.

પ્રવેશદ મો,

લાલખા—માઠ મેરા ગમકા તરાના એ રાહ.

વીરા વેશ્યાનાયારી, ઉભા અટારી, પેલા તમારા પ્રાણ.
જાઓ થાઓ મહિયારી બાબીઅમારી, ઉભાઅટારી. પેલા.
વોંછીનો આકડો વેશ્યા છે વસમી, જોજો ન થાયે જાણ;
જાણશે તો જોર આણશે ઝાઝું, કરશે રાંડ રોકાણ;
ગુઓ જળની ઝારી, હાથમાં ધારી, ઉભા અટારી. પેલા

લીલાવતી—(સ્વગત આશાગોડી દીપચંદી.

અતર મન અલખેસો, આતો દીસે અવર મન—એ ટેક

શરદ પુનમના સુધાકર સરખો, આજ નગરમાં હોશે. આ.
 મનોહર કરતુરીઆ ચંદ્ર માફક, જોઉં ઝરણે ઝુકેલો. આ.
 હું નિર્ભાગી નાથ તજી મને, વેસ્યા આવાસ વસેલો. આ.
 ધન ગણિકા ધરણીતલ તુજને, પ્રિય ક્યોં મમ પરણેલો. આ.
 ચંદ્ર ચક્રોરને મયુર મેઘ સમ, મુજ મન રંગ રહેલો. આ.
 મહયારી વેષે નહિ બાણે, મમ છળ છેલ છળીલો. આ,

પવેશ ૧૦ મો.

લાલબા—થાઓ તમે તૈયાર—એ રાહ.

અલખેલી સાહેલી આવો શ્રી જીન ગુણગાવા, એ ટેક.

અગણીત નર નારીને તારી, ચૌદરાજ ચા'વા,

હરીહર બ્રહ્મ પુરંદર પ્રણમે, અજર અમર થાવા. અલ

બી—મુખ મટકે લટકે લઘ તાળી, ચક્ર સકળ કરીએ,

પ્રભુ સ્તવન હયરીએ ફરીએ ભવ દરીએ તરીએ. અલ.

ક્ષા— ચાલો સિદ્ધાચળ જઈએ.—એ રાહ

સેવુ સેવુ શ્રી જીન સુખકારી, તન મન વચન સુધારીરે. સેવુ

અવિનાશી શિવનગર નિવાશી, ભવ પરિશ્રમણ નિવારીરે, સે

ત્રિજગ નાયક ક્ષાયક દાયક, સમરે સુરનર નારીરે, સે

કરુણા સાગર દેવ દયા કર, જય જય જગ હોપગારીરે. સે

શિવસૂત કૈશવને શિવકરની, પદકળ ભક્તિ પ્યારીરે. સે

લીલા— નયરી પનવટપર—એ રાહ.

સ્વામીને વશ કરવા સંખ્યા મેં શણગાર,

છેલ છળીલાને છળું છળ બળ કળ કરી.

લલચાવું હરી પળવાર. વશ કરવા સંખ્યા મેં શણગાર. સ્વામી

મન મોહન મન નંદન વનમાં, વાવુ સુરતર ખીજ પ્યાર.

બા બોલાવે જાઓ લાલબા, ડર તજી હું જઈ દુષ્ટકાર. વ.

લાલબા—ઈ મારી તુરકવાને ઘેર લઘ એ રાહ.

લઈ માથે મટકી મહીયારી યધ, એ ટેક.

રમણીક વચનામૃત રચનાથી,
કરો આશ લતા નવ પલ્લવ જઈ.

સહ—

પ્રવેશ ૧૧ મો.

લીલાવતી—કાલિગડો દાદરો, મીઠડા ગોરસદ્યો એ રાહ.
મીઠડું મહી વેચું મહી વેચું, અમૃત સરખું સુખકારીરે, મી,
લ્યો કૌશામ્યી નરનારીરે, મીઠડું મહી વેચું મહી વેચું.

સુમતી—ગિભાસ અદાની તાળ, વંદુ દીનપતિ. એ રાહ.
આ ભર્યાડણી અજબ અપાર અજબ અપાર. દીકી—અ—આ.
રંભા થકી પણ અધીક રૂપાળી, કે હમયા અવતાર. આ,
શેષ સમા શિશ કેશ સુશોભિત, શરીવદની સુખકાર. આ.
શુક સગ નાકે નથની થરકે, અરણ અધર નિરંધાર. આ.
અપક વરણી એ મગનયની, મારી કટાક્ષ કટાર. આ.
કેસરી સરખો લંક કટીનો, ભારી નીતમ્યની નાર. આ૦
અંગ અનોપમ કાંચળ ઓઢી, કોકિલ કંઠ શ્રીકાર, આ.
એને અહી મહી મસ યોદ્ધાવી, પુરણ ખાંધુ પ્યાર. આ.

લી—અમૃત સરખું સુખકારીરે, મીઠડું મહી વેચું મહી વેચું, આ
લ્યો કૌશામ્યી નરનારીરે, મીઠડું મહી વેચું મહી વેચું.

સુ—મારે મહી લેવું મહી લેવું, લીલાવતીની મટકી પકડી.
આપો મટકી વતારીરે, મા—મહીવારી મોહન ગારીરે મા.
આહરણી અહીં આં આંબોરે, મા મટકીનું મુલ બ વોરે. મા.

લી—પીલુ બરૂંચો લવણી. ગીરધારીરે વાત કહું ને, એગલ
મેહેતાણરે શુ મહી મૂલ જતાવું. આખો પછી ભાવ જણાવું;
મળશે નદીરે દહીં દૂનીઆમાં આવું. સમજીને શુ સમજીવું.
કુલ જુગતીયો રોગ જમાવું, લાલન લ્યો શુ લલચાવું.
ખાધા કેડે ખુશ થાવું, તક જશેરે તો પડશે પરતાવું. આખો

સુ—મહી મીઠુરે મેં આખું મહિયારી, તુ ગામડીએ વસનારી.
બકુડીમારે ભુરડી ભાસે ભારી, કહો નામ તમારે નારી.

(હુલ) વળી કોણ તમરો વિહારી, સ્મિત હાસ્યથી મન હરનારી.
કે' તુજકુળ કામણુ ગારી, સાવિત્રીરે તુલ્યન આવે તારી. તુ;
લી—રંગીલારે મારી જાત રખારી, છું રાજપુરે રે'નારી;

હતુઓછેરે મુજ સ્વામી સુખકારી, મમ નામ સલુણી સારી.
(હુલ) તમે વણિક વડા વેપારી, પુછી કુળ જાત અમારી.
શું વાત વિવાહની વિચારી, મન મોહનરે હું નવ પરણીતનારી, છું—
સ—અલખેલીરે મારે અનંગ ઉછાળા, સુણી મધુર વચન મરમાળા.
લી—નવ સમજુરે હુ ભોળી નવ તેર, મહીષી દુઝે મમ ઘેર.
[હુલ] મોંધુ છે ગોરસ માઈ, વડા વાતે બને નહી વાઈ;
નવી લીધું કાંઈ તમાઈ, હું જહાં છુંરે અતી “રતિપતિ” થી
રૂપાળા સુ—

સ—શા સાઈરે વાત જવાની ખોલે, મમ જીવ ચડ્યો ચકડોળે;
લી—અણ ઘટતારે ઘાટ તમે ઘડશોમાં, આધારો'ને અડશોમાં.
સ—[હુલ] હું આધો છું અલખેલી, તજ તું ગભરામણુ ઘેલી.
મહી મૂલ કહો મન મેલી, શું? હળવેરે ધુવટનો પટ ખોલે. મ—
લી—રંગ રસીયારે, દુરજનથી મન ડરીએ, કહી ભાવ ખરો શું કરીએ.
સ—ગજ ગમતીરે મુજથી નજર મિલાવે, નખરેથી નયન નચાવે.
[હુલ] કુંકુમનો ચંદ્ર કપાળે, તલ ગૈર ગુલાખી ગાલે;

ચિતકુ અમકાવે ચાળે, વશ કરવારે તસ વચને અનુસરીએ.

શું દુરજનથી મન ડરીએ.

લી—બહાલાજીરે શી મન વાત વિચારો, મુજને વહશે ધણી મારો;
મારગડોરે મુકોને મન ગમતાં, મુંદર રાખુ છું સમતા.

[હુલ] ઠીકજો અખળા હગનારા, કરો આંખ તણા અણસારા;
મે જાણ્યા વિચાર તમારા, ધારોજો તે સ્વાર્થ નથી સરનારો. મુ—
સૂમતી—[અરઆનો ફરજો સાડેતીન પેસે એક મોતી—એ રાહ]
કામણુગારી નારી કે'ને મને વાત તારીરે, વાત તારીરે નારીવા—કા
હેલ છપ્પીલી છપ્પી ઢાંકડી; આ દીસે અદ્ભૂત;
શણુ હીણો ગામડીઓ બુહો, એનો ભમતો ભૂત. કા.

અતુર વિચિક્ષણું તું અતુરાને, ઘણી મુરખ સરદાર;

અપક વરણી ક્યમ આલે છે, ગમારથી ધરખાર. કા.

હી—ડાહ્યાડમરા તમને પરની લાગે વાત પ્યારીરે લાગેવા—ડા (ટેક)

પગ હેઠળ દાવાનળ સળગે, એ અવલોકે આપ;

અમને પછી શિખામણુ આપો, મોહન રાખી માપ. ડા—

બાડીમ છે હુંડણના જેવી, આ ગણિકા ગુણુ હીણુ;

કેમ પ્રેમ બાંધ્યો પાતળીયા, પૂરણુ થઈ પ્રવીણ. ડા—

સુ—દુખળી નારી ડાકયણુ જેવી દેખી દીલમાં ડરીએરે-દી-દેખીદી—દુ

બાડી લાડી કુલની વાડી, ઘાડી મન ગંભીર;

ગુણુવતી ગણિકા છે ગોરી.....

હી—.....હરે પુરૂષનુ હીર.

બલેલાલ તમારો મારી મુખકુ લાલ રાખેરે, લા—મુખકુ લા—ભ

કરે પ્રશંસા પડિત પુરૂષો. નિરખી નાનુક નાર,

શ્યામ સલુણા સરવે સમજે, પણ અમથો બહાંકાર. બલે.

અલખેલા ઉત્તમ કુળ ઉપન્યા, આ કુલટા કમળત;

કામણુગારા કેમ બને છે, વદો બરાબર વાત. બલે.

સુ—કાફી ત્રીતાલ. [પ્રણામું પદ પરમેશ—[એ ટેક.]

મહીનું મૂલ બતાવ પ્રમદા પ્રેમ ધરીરે. મહી—[એ ટેક.]

આડી અવળી વાત જવાદે, શો છે તુજ મન ભાવ.

શી રીતે બોલ્યા વિણુ બનશે, અહીં નહી કંઈ અટકાવ,

આખું ફેર જરીરે,—મહીનું મૂલ બતાવ. પ્રમદા.

હી—મહીનું કરતાં મૂલ, શેઠ ખોટા દેખાશો—મહી—એ ટેક.

રે અલખેલા આંખ ન મારો, હું અબળા અતુકૂળ;

મોહન મહીની વાત મોટી શી, કહોતે કરીએ કપુલ;

સુંદર નહી સરમાશો, મહીનું કરતાં મૂલ. શેઠ.

એક મહોર મઢકાની આપો, આ મહી અમૃત તુલ્ય;

એમ નહીતો અમ ઘેર આવો, દહીં સાટે થઇ કુલ,

નિત મહી માંખણુ ખાશો, મહીનું કરતાં મૂલ. શેઠ.

સમતિવિલાસ—ભેરવી દીપચંદી

અધરીત આમ તમે શું અડાવો, મુલ જરાજર અમને જતાવો;

લી—આજ કરોની વેશ્યા બહેમાશે, મુકોને હાથ મારો મરડામે.

હુંતો અહી નહી આવું હવેથી, ફાકડે રાવશી ફોક ફજેતી;

સુ—નાહક આહક નવ બડાવો, સત્ય વિચાર સત્વણી જણાવો.

લી—કપણતા શેઠ તમારે તો કરવી, બહાલી વેશ્યાતણીહોજરીભરવી

દામ વીના દહાડો ક્યાં થકી વળશે, માલવેશ્યા મુખડીસમમળશે;

તમ સમખીયુનેપ્રીયા મમસરખી, તે જમશે માર મહીમનહરખી

સુ—મોર આપી લેહ માલ તમારો, નીત્ય એ વખતનો આંધીયેવારો.

લી—છો પ્રીય પરવશશુ ઉચરોઢો, ખાત્રી પીત્રી મને ખોટીકરોછો.

મનુષ્યવેવારમાં રહેતુંછે મારે, હનુવો જાણુ તો મનેધોકણુ મારે

વાછડા વાટ જોતાં હશે મારી—.....

સુ—.....કાંઈ મનમાં નથી આવતું નારી.

લી—રીશન કરસો જરા પણુ રસીયા, વલ્લભ-હૃદયકમળ મમવસિયા

આપનો બોલ કદી ન ઉઠાયુ. એમને એમ હું આપને આપુ;

બહાલા નથી મહી તમથી વધારે, બાવ ધરો કરે લેહ અત્યારે.

કામ— સુણો દીલ્લી તખ્ત એ રાહ.

ઉઠય ઉઠય અલી જાને તારે ઘેર, ધુતારી ધુતવાને આવીરે;

તારા પ્રપચની જાણી મેંતો પેર ધુતારી ધુતવાને આવીરે એ ટેક

તારો તાલ મેં છાનો જોયો છિનાળ, ધુ-જલદી જાને ન—

હી તો બનીશ બેહાલ. ધુ—

વદી મીઠાં મીઠાંકપટ વચન્ન.ધુ.કરે મલિન મેંતાજીતણુ મન્ન.ધુ.

ખોટી બુદ્ધિએ આજસઅહીં ખાય.ધુ. આતો માંટી તારા ઠગણીશુ થાય.

તને દેખી દાઝ આવેદગાખોર, ધુ. એકમટકીની મારેછે તું મોર. ધુ

તરૂં પોગળ બધુ થયુ પ્રકાશ ધુ. હવે આવીશ નહી મારે અવાસ ધુ

લોલવતી—[ખુબ ક્રોધમાં આવીનેજીરસાથી]

ઉઠય કોણુ રાંડ તું મને કહેનાર, નફટ ફટ ફટ તનેરે,

તારા દોકડા વેચી કરે જગર, નફટ ફટ ફટ તનેરે. એ ટેક.

લેશ નથી જગ લાડી તને લાજ, ન. રાંડ પાપણી કરેછે પતરાજ.
 આખા મુલકનો અગ્રી તુંકતાર ન. દુષ્ટા તારાથી નથી હુ ડરનાર. ન
 પૈસાવાગને તમે ખતાવો પ્યાર, ન. ખાઈવન તનકરોજા ખુવાર. ન
 તારે ઘેર કંઈક હી રહે ગમાર, ન. છેડોવાળી રહે એનીનીતનાર. ન
 અરે તને અવસોઈ થાય અંધ, ન. તેથી તોડેસગાંસજનસંબધ. ન
 કેનાં વેચાવી ઘરેણાં ઘરઆર, ન. કેને દગે કરયા દુનીઆની પાર. ન
 રમે તમારાથી જે પુરુષ જાર, ન. એતો જગતનું એહુજમનાર. ન
 તારી ખચીત ખલક ખુદે ખાટ, ન. તાર તન તેતો કુતરાનીચાટ. ન
 તારી સોખતે જુગારી ચોર થાય, ન. કેદીથઈ દરબારમાં દોરાય. ન
 ઘણાગણીકાના ધરમાં જનાર, ન. કરે મધુપાન મુકી કુળાચાર. ન
 તુતો માટી નવાનવા કરેનિત, ન. તારીખોટીછેપીતગજેવીપીત. ન
 તને અડતાં મનુષ્ય અબડાય, ન. તારા સંગથી નરકે નર જાય. ન.
 અરે નથી મારે તારીઓશીઆળ, ન. કેમ ખોટું બોલેખુટયોતારોકાળ.
 રાંડ આવીશ રસિક કનેરોજ, ન. તારા મમત ઉપર માણું મોજ ન.
 મારફેડી નાખજે તુ હૈયા કુટ, ન. હાહા મારા આ માંટીછ માંથુ કુટ.
 તને જોતાં ઉપજે છે મને ઝાળ, ન. જખ મારનારી જુહું મુકયું આળ,
 કા—લુડી રાંડ નિચીમત ભરવાડ, ધુતારી ધમકાવે મનેરે;
 અહીંથી તારી મહી મટકી ઉપાડ, ધુતારી ધમકાવે મનેરે.
 સુ—અસ અસ રાંડ ઝાઝુ નહી બોલ, આંધી રહે તાર આવી બન્યુરે.
 હાથે કહી તે તો ખોયો તારો તોડ. આંધી રહે તાર આવી બન્યુરે
 સુ—જગલો જજોટી પંજખી ઠેકો. ડોલેરે જોયન મદ એરાહ.

માહું લગાડો તો મારા સમ ર. સલુણીરે. એ ટેક.
 નથી આ નફ્ટમાં એ ખડામની ખુણીરે
 વચમાં બોલાવ્યા વિના બોલી વઢકારી રે,
 નીચામાં તુ નીચી વેશ્યા નિર્લજ નહારીરે, મા.

કામ—આમ ઉપરાણું લેઈ મને ધમકાવોરે.

એકના અનંક કહ્યાં એને નાં અડવોરે.

આ.

આટલાં વરસ આજુ આપની ઉશ્વેષીને,

મને અપમાની તમે શરમ ના આવીરે. આ.

મૈયારીનું મુખ દેખી, પ્રીતી પલટાવીરે;
વશિક ભાતિની ખરી ખુબી આ જણાવીરે. આ.

સુમ—તક્કી માર ખાત્રાનુ થયું છે મન તારેરે,
જાને છાની માની લુડી માની કહ્યું મારેરે;

લી— (એસી ચતુરનાર એ રાહ)

મહી બહુ વેચાય, અહીં નહીં અવાય, અપમાન થાય,
મ્હોરો સદાય, ક્યાંથી અપાય, નિત્ય આધીન નગીના. મહી—

સુ—આમ ચતુર નાર, કરી પુરું પ્યાર, ડર નવ લગાર,
નિત્ય આવ્ય ઠાર, લે મુક્તદાર, વળી આપીશ દાગીના આ.

ભેરવી—દાદરો. ધન કાયકા સેજરીયાં પે રાત રહેા. એ રાહ
આજરંગમાં રસીલીપ્યારી રાતરહેા, વીસન્હોરકાલને પ્રભાતલહેા. આ
કટુક વચન કુલટા નહિ બોલે, આટલું સલુણી સુખત સહેા. આ.

લી—ખિહાગ ત્રીતાલ. નિભાવેરે બાહ્ય અહેકી લાજ. એરાહ
નગીનારે, નેહ નગર કરી આજ, —એ ટેક

જોખન ભૂપણછો મમ જીવન, તમને કર્યા શીરતાજ. ન—

ઝેર જેવો હતુઓ દવે લાગે, નવ ગમે તસ ધરમાંજ. ન—

પણ રાત્રી રહેતાં અહીં પ્રિતમ, અજડ બગાડે કાજ. ન—

ચોરી જારી ને વળી આડી, છે છાનીમાં મઝાજ. ન—

રસ લાગ્યો રગરસ રમવાને, મ્હોર મળે રસરાજ, ન—

અહનીશ હું આધીન અલભેલા, પણ નડવાની પીઠાજ. ન—

સુમ—રે ગણીકાને હું નહીં ગાંઠું. મન તી કરે હો મીઠાજ. ન—

લે આ વચન તન મન ધન તાર, નયારે કરક્ષાનુ કાજ. ન—

લી—હું પણ કોલ કરાર કરપતી, આવીશ નિત્ય અદિઆજ. ન—

હુરે બલે બરઆડયુ સુરજ, પૂરવ પુત્ય ફળાંજ. ન—

અંક તૃતીય સમાપ્ત .

અંક ૪ થો.

પ્રવેશ ૧ લો.

સુ— (વંદના વંદના વંદનારે એ રાહ.)

મલપતીતલપતી રતીમતીરે, રતી આફતી રતીનથી વિસરતી. ખેટક
તેનવોદાઆરપાર-હૃદયમાં ઉતારી, સજ્જયપજયક્ષુઅરછીયમકતીરેર
સુખદાયકમમલાયકલવના, જન્મીએઆહુરજાતીમાં જતીરે. ૨.

વેતરેહીંધુશુઆમધિઃકતનેવિધાત્રી, સહુણીહનુઓનેજોગપશુ'હતીરે. ૨.
રાધિકાસમાનમાનએમનેખતાવે, કેવી કશજેવીહુંકરકૃતીરે. ૨.

રમકજુમકકરતીહમણાંઆવશેરસીલી, મીઠકુમહીવેચુમુખકયરતીરે. ૨.
પ્રેમપોથીપઢીપુરીપદમણીપ્રથીણુએ, ગણીકાગમારમાંનથીગતીરે. ૨.

કામ—(ઓધવજ સંદેશો કહેજો શ્યામને એ રાહ.)

કરમ તણી કયની રે કયાં જઈને કરે,

દીલડામાં સળગે દાવાનળ દુઃખજો,

ભરવાડણુ વેરહના ભભેયા થકી;

શેડ છએ નહીરનેહ મમ સન્મુખ જો.

કરમ—

મોઝ મગ માણે છે મારા દેખતાં,

લાજ ન આવે નિર્લજ્જને લવલેશ જો;

આહનીશ એ બે જણ રે'છે આણુદમાં,

કલેશ વિશેષ મને ઉપજે હૃદયેશ જો.

કરમ—

છેદે છે મહિયારી મારો ડાંવડો,

કયો કંથ વશ કરે હવે હું કેમ જો;

ખહુ ખોલું તે સાડાઆર વરષ તણો,

તુડી જાય તરત પ્રીતમથી પ્રેમ જો.

કરમ—

ખાલી થયો ખજાનો ધન ધુતી ગઈ,

બે મટકીની લે છે નિત બે મોહાર ભે;
 છાનુ ધણુંએ આપ્યું મુજને હેતરી,
 નાણું પણ જરીએ નહી આંત્રે ભેર ભે. કરમ—
 શું સમજાવું સમજાવ્યા સમજે નહી,
 છાલ ન છોડે પેલી છટક છિનાળ ભે;
 કિચિંત કે'તા મુજને ઉઠે મારવા,
 કે'છે દે છે અમને ખોટું આળભે. કરમ—
 એ બે જાણને ફૂતો ધરમાં એકલી,
 ડાણાં પોતે મુજને ગણે ગમાર ભે;
 હવે કરું શું હાયા નથી કાંઈ મુજતું,
 આહેરણને આધીન મારો ચારભે. કરમ—

કપટ—કુંભરી પંજળી. (અચરા પકર મોસે કરત એરાહ,
 પ્રિય તુ ન રડ કંઈ કર ઉપાય, જેથી વિકટ સંકટ જટ જાય
 મારી સજની. પ્રિય—

કા—એ છે નફર નિડર નટખટ નથી નભતું, કપટ કાંય,
 ખોટી ખટખટ લટયટ નવ ખમાય,
 મારે વિકટ સંકટ ક્યમ જાય. મારી સજની.

કપટ—પ્રિય તું ન રડ કંઈ કર ઉપાય, જેથી વિકટ સંકટ જટ જાય મારી

લી—અમૃત સરખું સુખકારીરે, લ્યોમનમોહન મહી લાવી.

કામ—પરજ સોયણી મિમ ચલત કાનસું એરાહ.

હળુ એ નવ આવતી અટકી, કેમ કરું જશે કાળજીનું ફટકી
 નથી હટતી પટકી મટકી, હળુએ નવ આવતી અટકી.

-હૃદય નયન રજકણ સમ અટકી, હેલ જશે છટકીનટકી હળુ

લી—કાલીંગડો સિદ્ધાયળ શીખરે દીવોરે એ રાહ.

લી—અમૃત સરખું સુખકારીરે, લ્યોમનમોહન મહી લાવી.

મનમાં બળે વેરણુ મારીરે, લ્યોમનમોહન મહી લાવી.

સુ—તું જ દધિ દુધછે ગુણકારીરે, આવો મૈયારી મારી.

જગ વહુ રેહસે જખ મારીરે, આવો મૈયારી મારી.

કામ—લીધી લખગી મમ કુટીરે, મૈયારણુ વેરણુ મારી;
 યાકી હું માથુ કુટીરે, મૈયારણુ વેરણુ મારી.
 બધી હાથ તમારે બાજુરે, મૈ માગેછે મહી મેહેતાજુરે;
 લી—મીઠડા લ્યોને મહી મીઠુરે, કાળજું હું યાશે;
 આતો નથી અવર અજીઠુરે, કાળજું હું યાશે.

કામ— (દેખી તોરી વધાદારી એ રાહ.)
 તું પાછળ પડી મારી, હું તારાથી હારી,
 મેં તારું શું બોલ્યું બગાડ્યું નિત આવી તમ દાર,
 બરમાવી મુજ બરખાર, પડાવે ખાર, રીતથું સારી. હું
 જીવન તુજ મહી વીણુ નથી જમતા, તે તુજકને તૈયાર
 નથી ધરમાં એક દીનાર, આપ્ય ઉધાર, ગણી સાહુકારી.

સુમ— (ખીદીયાં લેગઈ મારીરે મછરીયાં એ રાહ.)
 શું કુટીલા તું હજી રહીરે કક્ષતી,
 એ અધીરા ક્યમ આપે ઉધારે રે;
 સારી સાહુકારી તારી અહીરે અસલથી. કુટીલા

લી—ગજલ—(હમતો આશક હે તોરે—એ રાહ.)
 હસી વશી કરણુ કરી, બાન બૂલાવી લાલા;
 હર્યા મમ પ્રાણુ નયન, બાણુ લગાવી લાલા. હસી—
 વળી પરિપૂણુ અરસ્થરસ જહાં પ્રેમ પ્રીતમ,
 લ્યોને કોણુ માત્ર મહી મેં લાજ લુટાવી લાલા. હસી—
 આપુ બેની ચાર મટકી આજ ઉધારે બહાલાથી,
 વધારે ન હોય જ્યાં આધીન બનાવી લાલા. હસી—

કામ—(ગુરસેયમ)બેરવી દાદરો.(પીવાપાપીનગજેરેએરાહ.)
 મહી નથી લેવુંરે, જા ઠગાઇ તારીરે જા ઠગાઈતારી એટક
 મીઠું મીઠું બોલી ખાઈગમકાલી, કપટ આ કેવુંરે. જા—
 સરવ સદાઈ તુજ સમગમ, ઉણું ન રહેવુંરે. જા—
 શેઠ વેચારી, પણ મહી ખારી ક્યાં દુઃખ કેહેવુંરે. જા |

નિજ ધર ખોયું, જગમાં ન જોયું, મમ પિયુ જેવું રે. જા-
સુમ—ભેરવી ત્રિતાળ (દત્તનિના ન પમાય એ રાહ.)

એ જમવાઅભિલાખ, સરસ મહીઆ જમવાઅભિલાખ એટલે
માંખણુથી પણુ અધિક મીઠું છે, ધિક આ આમળા પ્રાખ. સ-
આની તૂલ્યે કદી ન આવે. સાકર આંખા સાખ સ-
આ અમૃત સમ ગોરસ આગે, દામ નહીં દુધપાક.
તું ઇલા અગ્નિમાં અમથી, ખુખ બળી થા ખાખ.

કામ—[ભેરવ મનમોહન ભોરલીવાળોરે એરાહ]

મુજને બીખ મામતી તેજ કરી, મુજને બીખ મામતી—
તેજ કરી ધનમાલ મતા હરી, દીલડામાં નવ લેશ કરી. મુ-
ના કહેતાં નિવનિત ઘેર આવે, જા તુજને નથી શરમ જરી.
કામ નથી ધરમાં તમ કેરું, આ હું મત્ત વચન ઉચરી. મુ-
નકટાં થઈ કદી પગ નવ દેશે, મમ ધરમાં ફટકેલ ફરી, મુ-
આજ થકી કરો અદીઠ તમારું, હું ખોટી આ રાંડ ખરી.

પ્રવેશ ૨ જો.

લીલા—[સીદાંતો કાનરો-દીપચંદી. [ત્રણી તુજ એ રાહ.]

પ્રાણુજીવન પુંડે પુંડે પધારો, અહીં છે એકાન્ત આવાસ અમારો.
કામકિડાપતિ અહનીશ કરશું, સાહેબાનિતાની વિનતીસ્વીકારો.

મુજ ધરમાં નથી લખ મીઠું છે ખું, વહાવા વિલાસીને વહાલવધારો. અ-

સુ—તું જોય નમદમાતી મહીયારી, મે તો દીકરી તુજ નિપુણતા ન્યાસી.

હું ઉત્તમ ક્યમ આવું અધમધર જગતમાં આખર જનમ અમારી,
છાનીરાખું તને છેલ છબીલી, જાણીએ છે અધી જારી વિનરી.

લી—લાયરી લાલ જવાદો તમારી, હું ગણિકા થકી નથી રે નકારી.

હનુઆડ પર હવે હેત ન આવે, અમધર આવો અરજ અવધારી.

અ—જાણ્ય કરીને જગતમાં શું કારણ, હું મધુકર તું તો માલતીમારી

લી—

(પ્રમાણીકા છંદ અથવા ઇંગ્રેજી રાહ.)

જરી ન કાઈ જાણુશે, મનુષ્ય સૌ વખણારી,
પિયુધરે પધારીએ, સુકીરતી વધારીએ.
ઉચાટ અંગના ટળ્યા, સુભાગ્યથી પતિ મળ્યા,
પણ્યાંગના વિસારીએ, પ્રભુ મને સ્વીકારીએ.

પ્રવેશ ૩ એ.

લીલા—

પીલુ બડો—દીપચંદી.

આપકૃપા કરી અમને ઉગારો, બળતી અનંગઅનળચક્રીદારોટેક.
આપે તણ ગણિકા કુલટાને, હનુઆ બુહાનો મેં નેહ નિવાયોઆ
બૂત માફકભમતાં ખટમાસે, બ્હીતોબ્હીતોબોળુઆવેબિચારોઆ
નિર્ભય રહો મમનાથ નગીના, આપના ચરણ કમળ આંપનારો આ
રતિ અંતર રસીયા રખે રાખો, વિવિધ પ્રકારથીલાલવીહારોઆ
પ્રસન્ન કરે પ્રભુ પાય પલોટી, મહી માખણ ચક્રીશરીર સુધારો.
બોમવો સ્વર્ગ તણાં સુખ સ્વામી, હુકમ કદી નહીં તોડુ તમારો.
વિનય સહીત પુછું તમનેવાલેસર, સંશયટાળીએ એક અમારો.
સુ—ઉતર આપીશ એનો બરાબર, રનેહ સહીત અલખેલીઉચારો.
લી—સોરઠ જીલ્લો ત્રિતાળ.છાડદેલંગરવા મૂરખ મોરી.એરાહ

માયાના મુગટ મારા પરણ્યા કે કુંવારાંરે,
જાને માટે આપે સગાં બહાલાંને વિસાર્યોરે. મુગટ
ક્યાં છે માતપીતાજી તમારાં, ક્યાં છે સબજન કુટુંબરે,
ક્યાં છે ક્યાં છે ક્યાં છેરે, સંબંધ તમારોસાચુબોલોસમમારાંરે.

સુમ—પવીત્ર પુણ્યાતમા છે માવીત્ર અમારેરે,

વેશ્યાની સે, બતે તજ્યાં વગર વીચારેરે—પુ—

આ નગરીમાં એહ વસેછે, વનીતા પીયર વસેલરે,

વનીતાવનીતાવનીતારે, અનુષ્ઠાકૃતીએની તારેઅનુસારેરેપુ

(ત્રિતાળી ચોપાઇ-કાલીંગડો-દીપચંદી]

તારા જેવી એ દીપતી દેવી, સરવે સુંદરતા તુજ જેવી,
હતી જ્યો તારા જેવી એતો, લટકે મટકે સમ તેતો;

લી—હુતો એને પતિ આગખુંહું, નિત મહી વેચવા ત્યાં જઉંહું
સારંગપુર તથા શેઠની બેઠી, નામે લીલાવતી ગુણ પેઠી.

પહેલી વાત ગુણી એતી પાસે, આપને પુછ્યું આજ ઉદાસે
મારી સૈયર શિયલ સોભાગી, દેખી અવગુણ શો તમે ત્યાગી
આપને ઘટે કરવું ન આવું, કોતો એહને અહીંઆં બોલાવું;

સુ—સુતો સર્પ જગાડીએ શાથી, અતી અડચણ થાય એમાંથી
તું છે સૌ સુખદાયક પ્યારી, એનું કામ નથી અહીં નારી.

નિત ભાવતાં બોજન કરશું, રસ રંગમાં આપણુ રમશું.

મળ્યું છે મન આપણુ બેનું, અહી શું છે પ્રયોજન એનું

લી—આવું કરીએ નહી મન કાચું, સાંભળોને કહું સાચેસાચું
પ્રિય પરણ્યા તમે મારી સાથ, એતો યાદ લાવો પ્રાણનાથ.
અહી ચોરીએ હાથ દબાવ્યો, નખ દબને નેહ જણાવ્યો.

તમ સાથે હીંચોળામાં હીચી, ખશીયાણી પાડી ચીર ખીચી;
લાગે આટલું તમને અધુરું, કહોતો ખીજ નિશાનીઓ પુરું.

મને અરધીએ એકલીમુકી, ગયા ચતુરપતિ બધું ચુકી;

સુ—યડ વિશ્વમય સાંભળી વહાલી, મળ્યાં દંપતી કોડ દીવાળી,
ક્યો કંમ મહીયારીનો વેશ, નય જાણ્યું કપટ લલ્લેશ;

પ્યારી તારો છે પૂરણુ પ્રેમ, આવી પહેલું કહું નહી કંમ.

લી—મેતો જાણ્યું રસિકરીસાળ, પાસે વેસ્યા વિષય વિષ જવાળ
એથી મહીઆરી સ્વાંગ ધરીને, તમને વશ ક્યો કપટ કરીને.

સુ—સત્યવાત સકળ પ્રિયા તારી, મારી અક્કલ ગમ્મ હતી મારી;
મારી રસમ સરવ તોં સુધારી, ધન્ય ધન્ય પતિવ્રતા નારી.

વેશ્યા લંપટ હું લગ્નવાઈ, તારા ગુણ હું કેટલા ગાઉ;
 મારા કુળનું કલંક તે કાપ્યું, તને અધિકશાયાશી શી આપું.
 લીલા—[સુગંધ ચતુર સુગંધ પરનારીથી. એ રાહ.]
 મનહર મળતાં, મેં મન ગમતું સરવે સુખદું માણ્યું;
 જગમાં જોતાં, સ્વામી સમાગમ સમ સુખ અવરનજાણ્યું [ટેક
 શીરતાજ તમે વેશ્યા ત્યાગી, ભાવટ આખા ભવની ભાગી.
 પતિ પુરવ પુન્ય દશા જાગી. મનહર—
 ઉગ્યો સોવન સુરજ આજે, મમવિજય તણા કંકા વાજે;
 દુસ્મન દેખી દીલમાં દાઝે. મનહર
 જન વચન સુધારસ ચિત ધરશું, સાતે ક્ષેત્ર ધન વાવરશું;
 પ્રતિદિન પ્રભુની પુજા કરશું. મન
 પિયુ ● ત પિતા પાપે લાગો, માફી અપરાધ તણી માગો,
 સંસાર તણો ચલવો સાગો. મનહર

પ્રવેશ ૪ થો.

સમ— બિહાગ ગજલ. [પારસ પ્રભુ દેખકે એ રાહ]

પિતા માતા ક્ષમા માગું, ધણો લાજ પગે લાગું,
 નીતિપર લક્ષ ના દીધું, અઘટતું કૃત્ય મેં કીધું.
 મયા કર માત તું મારી, અવશ મેં કરી તારી,
 રહ્યો નહીં કોઈનો માર્યો, ઉગ્યો કુળમાં હું અંગારો.
 થયો ગણિકા તણો ચારી, રમ્યો દિન રાત હું જારી,
 અરે સૌ લોકમાં લાગ્યું, હવે પસ્તાઈ છુ ગાજું.

સદાકૃણ—[જદાવો સીતમકુ સજ્જવાર હું—એ રાહ.]

થવાનું હતું તે થયું દીકરા, હવેથી તમે ચાલજો પાંસરા,
 તને તેજી લાવી વહું ડાંપણે, અતી હર્ષ આજે મળ્યાં આમણે.
 લી—ગયુ વિચ સજી જુદતા પુન્યથી, નમુ પાસ હું મસ્તકે ભાવથી
 સદા—બહુ પુદ્ગિલાળી વહુ તું મળી.....

લીલા—.....અહો! આપ આશીશ આતો ફળી,
 સે—શિયળ સાચવ્યુ તે પ્રિયા સૂતની, વધો વેલ તારા થકી ફળની
 વધુ શુ વડુ શુભ તારા વધુ, તને ધન્ય છે શુખ આપ્યું બધુ
 અચળ તાર રહેજો શુહાસણપણ, સદા શુખમાં જીવજો તું ધણું
 ફળા ફળવી લાવી તુ કંચને, થજો પુન્યશાળી સુપુત્રો તને.

પ્રવેશ. ૫ મો,

કપટ—

જીલ્લા-ગજલ.

આજ છે ઉદાસ આંખ આંસૂથી ભરી, છાની રહે છપ્પીલી ગયો છેલછેતર
 કા—હાકરીએ હાલલાલ બહાલ વિસરી, ઉડે કુએ ઉતારી મુકી વતને છરી
 ક્રોધમાં બોલાઈ ગયુ રૂધાર્ધી ખરી, પ્રપંચ એનો રંચ પહેલો જાણ્યો નહીં જર
 અકળાઈ બાઈએ રખાઈ નઈ શકું મરી, હાય હાય લાલ મારો લેઈ ગઈ હરી

[કાફીએ—એડો બાઈ બુડતો તારેરે. એ રાહ]

અરે દુખ આ ક્યાં ઉચારે, બજે બડકે મન મારે (એ ટેક.)

પરણ્યા વિતા પારકા પતિ સાથે, રનીએ અહરનીશ રંગ,

જોખન જતાં જતા રહે વેગળા, સ્વારથીઆ તજ સંગ. અરે,

ક—સુમતિ વિલાસથી સ્નેહ કરીને, વરજ્યો વેશ્યાનો વેપાર,

એ ભરવાડીને બાળી ભોભાણો, તમને ક્યો તિરસ્કાર.

સૂણી દુઃખ આવુ તમારે, બજે મનડ પણ મારે (એ ટેક)

કા—ભરવાડી નહી હવી ભામની એમની, બોળવી ગઈ ભરથાર,

વધી વિચિત્રતા વાણી અણની, ગણિકા ગણાઈ ગમાર. અરે

ક—પહેલું કહ્યું તુ મેં વાણીયા સ્વાર્થા, સમજ્યા વિત્યા પછી સહું

શોક તજે મળશે મહી મંડળ, એના જેવા બીજા બહુ શુભી

એક મુદી બીજે કરીએ વળી, બીજે મુકી ત્રીજે ભરથાર,

એમ અનેક ધણી કરીએ, એતો આપણો છે કૂળાચાર. શુભી.
 કા—પિતૃ કૂળાચાર આપણો એવો, સ્વામીનો જ્યાં ન શુભાર,
 ચાર બોલવા બખરમાં બેસવું, લાજ મળે ન લગાર. અરે.
 ચોર જુગારી હચકાઓ આપણી, પ્રીતી કરે બેસી પાસ,
 આપણોને વળી આપણા પારનો, વિશ્વ કરે ન વિશ્વાસ. અરે.
 બોળવી કર્કકને ભરમ ચોળાવીએ, ધરીએ ન એકે ધર્મ,
 હાય હજારો હરામીની સાથે, કરીએ નિયાં નિત્ય કર્મ. અરે.
 કષ્ટ વેશ્યાઓને જીવથી મારે, છળ થકી છેતરી જેમ,
 દુષ્ટ કાષ્ટ દગો દેઈને મારશે!!! આપણને પણ એમ. અરે.
 ભભકો મારી ભલે ચૌટામાં ચાલો, કાલી ગુલાબના ગુચ્છ,
 સદ્ગુણી માણસ સમજે વેશ્યાને, તરણા થકી પણ તુચ્છ. અરે
 ઓછી અડકલની ઉત્તમ કૂળની કંધક, નિય પ્રસંગથી નાર,
 વહાલાં તજીને બનેછે વારાંગના, વહાલો કરી વ્યભિચાર. અરે
 એતો ધણ દુઃખ પામે આપણથી, જ્યારે જોખન તેનું જામ,
 કીડા પડે કાદનાર જડે નહી, મરવાથી મડદુ સુધાય. અરે
 પરભવ પાપ ક્યે પરિપુરણુ, આવ્યો વેશ્યા અતતાર,
 આ ભવમાં પણ અધિક કરી અધ, નરકે જવું નિરધાર અં
 વેરી ગણી વ્યભિચારીએ વરજી, પરણી થકી કરી પ્રેમ.
 એક કોડી પણ મારી કને નથી, કંને હવે કરું કેમ. અરે.
 કપ—મારી બાપ મનમાં ન સુઝારો, સ્નેહે રહેજો મમસાય
 વેશ્યા વેપાર પ્રપચ બધો તજી, જપશું હવે જગનાથ. સુ°

પ્રવેશ ૬ ઠો.

સુગુણ—[વહાલાજીની વાટડી અમે જોતાંકે. એ રાહ]

લીલાવતીનાથ નિજ ધર લાવીરે, ગણિકાને ગેથુ ખવરાવી. લી-ટેક
મળીએ આવ્ય વહાલી સખી મારીરે, માત તાતની શોભા વધારીરે
કિરતી પ્રસરી જગ તારી, લીલા.

બહુ રૂડા મા બાપની બેટીરે, હતી હેલ છખીલાયો છેટીરે,
બરથાર થકી બસે બેઠી, લીલા.

લી-સખીશરીરેતોછે સાજતાજરે, મારા સુખમાં હેમાત પિતાજરે-
સુગુ-સારો દિવસ સુણી થયાં રાજ, પ્યારી સખી પીયર પનોતી-
વધારેરે, સૈયર વર્ગનો હર્ષ વધારો-પ્યારી-એટેક.

બયો ખોજો સંસારની રીતીરે, હુંશ શીયળ પ્રભાવથી વીતીરે;
લી-વાયણાં જમી વાટ જોતીતી, જંવા હો પીયર હવે હુંતો
આવુંરે, માત તાતને શીશનમાવું જંવા-ટેક
મને આજ્ઞા સાસુજીએ આપીરે, પુછવું છે પતિને તથાપીરે,
જેની કરુણાથી જસ રહ્યા વ્યાપી. જંવા-

મવેશ ૭ મો.

સુમતિ—બનજરો. પ્રિય મિત્ર વિના હો ભાષ. એ રાહ.

હું વિષય અંધ અવિચારી. સદગુણી પ્રિયા સુખકારી,
આચાર કરી નીજ અળગો, વેશ્યા વાધેણને વળગે;

માઠી ખુદ્દી થઇ મારી, સદગુણી પ્રિયા સુખકારી.

મરકટ વત્ત મને રમાડી, ઉજવળ કુળ એજ લગાડી,

એ વેશ્યા હવે વીસારી, સદગુણી

બહુ મોટા ધરની બાળા, એ મનહર ગૂણ મણી માળા,

મુજ માટે થઈ મહ્યારી, સદગુણી

અમણીત હરી દ્રવ્ય અમારું, તે બધું હતું ધરતારું.

ધિક ગણીકા વિષય વિકારી, સદગુણી પ્રિયા સુખકારી.
 વેસ્યાનં બીખ મગાવી, એથી અધીકું ધન લાવી;
 તું પ્રેમ બતાવી પ્યારી, સદગુણી.
 મેં માત પિતા અપમાની, તજી બીક બધી દુનીયાની;
 હું કાગ, ધ્રાખ ધિકકારી. સદગુણી.
 મમ સમ જે કૂકમ કરશે, કદી મોત વગર તે મરશે,
 કેમ શુભી ચડયઃ વ્યભીચારી. સદગુણી.
 વેદુધું વિયોગ વાર, તું ગઈ સુઆવડ સાર,
 આરા માગીને મારી. સદગુણી.
 બહાલીએ વંશ વંદાયો, આહા ! પુત્ર પ્રસવી પ્યારો;
 આ ખમર લખી ખુશકારી, સાકર વેળાવું સારી.

પ્રવેશ ૮ મો.

લીલા— માતા જસોદા બુલાવે. એ શહ.
 પ્રેમે પહોડ્યા છો કૂળ દીપક મારા પારણે,
 નિરખું હરખું તુજને લાડકવાયા લાલ;
 કાગળ આંજલી અલખેલી લાગે આંખડી;
 તારા ગોરા ગોરા ગુલાબ સરખા ગાલ. અલો—
 અલોલોલો હાલો હાલો બહાલા વીરવિલાસને. એ ટક
 નાનકડા રજ મોટા થાઓ નિશાળે મુકીએ,
 બણીશ તો પરણાવીશ ગોરી વહુ ગુણખાણ;
 હમણા આવીને બાપાજી તારા તેડશે,
 જગ્યા જગ્યા જગ્યા જગ્યા જીવન પ્રાણ. અલો—
 સુ— કૃપા કરજોરે દેવ મુનિ—એ શહ.

ભાષા જાગ્યા કે, હજી સરકાર ઉઘે છે;

લી—આવો તેડોને જીએ તમ સામું જીએ છે,

મુ—શું આજ હડયા ઉલ્લાસે, આવો શેઠ અમારી પાસે.

મુછ પકડી વીરવિલાસે ક્યું કુકુરે, હત તારં મલું ચાય ગાંડા.

મારાં ચોખારે, લુગડાં અલ્યા તેં બગાડ્યાં.

અતુર્થ અંક સમાપ્ત.

અંક ૫ મો.

પ્રવેશ ૧ લો.

સુખ—[ઝુલણાહંદ બેરવી, પાસ શંખેશ્વરા. એ રાહ.

વીર વીલાસતું લગ્ન ક્યું મગ્ન થઈ, વાવયું વીત જશ ખુળ વાધ્યો.

આધી વ્યાધી ટળે જેથી મુક્તિ મળે, ફરિ તણ પર્મ નહીં ધર્મ સાધ્યો.

સર્વ સુખ કરણ આત્યાર્ય ઉપદેશ છે, ચરણ વંદન કરી ચરણ માણુ

ઝોધ અધ હરણ મુનિ તેહ તારણતરણ, શરણકરી અહણ સંસાર ત્યાગુ

આજને કાલ કરતાં ગયો કાળ બહુ, આજ પંપાજ આ માલ માયા;

હાલ બે હાલ યૈ કાળ કરવો પડે, કાળની જાળમાં જો ઝલાયા.

રોમ રાવણ પ્રમુખ રીઝ મુકી ગયા, જગતમાં એમ સૌ જામ નાણુ

ઝોધઅધ હરણ મુનિ તેહ તારણતરણ, શરણકરી અહણ સંસાર ત્યાગુ;

ધિઃકૃ સંસાર સુખ નરકમાં ચરક થઈ, આંખ ઉધાડી ઉંચુ ન જોયું,

અર્થ ઉપાર્જવા અર્થ અળગો કરી, આટલું આઉંપુ વ્યર્થ ખોયું.

શુદ્ધ શ્રદ્ધા થઈ નુનતા નવ રહી, આજ મમ પૂર્વતું પુન્ય જાગ્યું

ઓવચ્છેદ હરણ મુનિ તારણતરણ; કરણકરીગ્રહણસંસાર ત્યાગ.

પ્રવેશ ૨ જો.

લીલા--(રામકળી) શ્રીરે સિદ્ધાચળ ભેટવા જો રાહ.]

ધર્મ ધોષ સૂરીશ્વરજીને, વીરા વંદવા જઈએ,

સદ ઉપદેશ સુધા સમો, મુણ્ણતાં મુખ લઈએ. ધર્મ.

પરભવના પુન્ય ભિદ્યથી, નયણે નિગ્રંથ નિરખ્યા;

ભવ્ય કમળ વતિ બોધવા, સૂરી સુરજ સરખા. ધર્મ.

વી—માણ મૂનિવર વંદવા, આજ હું પણ આવું.

કરજોડી વિનતી કરી, ઘેર વહોરવા લાવું. માણ.

પ્રવેશ ૩ જો.

લી—[નાથ કેસે ગજકો બંધ છોડાયો જો રાહ.]

શરીમુખસાંભળી શ્રીજીનવાણી, જુઠી મનેજગતનીમાયાજાણી. સુ

વડ ખીજ માફક કર્મ વધે છે, પાપ કરો નહી પ્રાણી,

પર ભવ પોપટ પાંજરે પુરી, કીધી મેં કર્મ કમાણી. સૂરી.

પોપટડી સાડી બાર ધડી સુધી. દીક્ષમાં વિજોગે દુખાણી;

એથી હુંતો સાડાબાર વર્ષ લગે, વિરહના બાલે વિધાણી. સૂરી.

કર્મ વિટંબના પરભવ કેરી આ, જાતિરમરણ થકી જાણી;

દંપતી દીક્ષા ગ્રહણ હવે કરશું, પરણવા શિવ પટરાણી સૂરી.

વીર—મને ઝુકી ગયો છે મારો છેલડોરે. જો રાહ.

અરે મુજને આમ એકઠોરે, થશે સાધુજી તમે થું ખરેખાત;

ખાતખાત, મારી શી વલે થશે વીચારીએરે જો ટેક.

શીરજીવતિર્યકપણે હું છોકરું રે, વેઠી શકીશ કેમ વિરહવજ્રપાત ખાત-

ખુશીદેખીનેમનેતમે ખુશી થતાંરે, મનેદુઃખીદેખી કરજો ખુપાત. ખાત,

કઠીમોંડુ થતું આવતાં નિશ્ચળથીરે, વાળુવખતવિતે કરતાંવલોખાત ખાત

પિતા વિના ગનેકાણુ સમજવશેરે, બાઈબાઈ કહીશોકરીતમાત; માત
હજી દીલધાત્યુમે નથી દુકાનમાંરે ગુત્પકરવીકયાંવેપારતણીવાત, માત
હી—કુસકાં લકનેઆમરડતું ડાહ્યા દીકરારેતનેશોમતું નથી અરેમુખણુ;
મારા પાણુ, સંજમ લેવાની આપ્ય સંમતિરે. એ ટેક.

સુંખદાઈસદા શ્રાધ ધર્મ સાધજેરે સુણજેરાગ સહીતવિતરાગવાણુ; મ!

વીર—જકાવો સીતમકુ સજવાર હું એ રાહ.
વિનય મુકીને માત સાથે વઢયો, હઠીલાઈથી હું તમોને નડયો;
કદી તોય તે રીશ માનહી કરી, મને સુખ માટે દુઃખી થઈ ખરી.
પિતાજી ઉછાળી હશે પાછડી, હસી કાઢતા હેતથી હરવડી;
મને પાળી પોષી બણાવ્યો ભલું, કૃપાળુ કરો શુ કહું કેટલું.

સ—સુકૃત કરના હોય સો કરલે. એ રાહ. બેરવીમાં પશુ ગવાયછે.
સ્વારથિઓ સંસાર, અરે આ સ્વારથિઓ સંસાર.

અમે થશુ અણુગાર, અરે આ સ્વારથિઓ સંસાર. એ ટેક.

ઘોરી કાંધે ધરીધુંસરં વહે જ્યા સુધી ભાર;

નિજ ગરજેધૃત પાય પરાણે, પછી નીરે નહી ચાર અરે.

કુમાય ત્યાંસુધી કહે કાકા, પુત્રાદિક પરિવાર;

ડોસો કહી દરકાર કરે નહી, વૃદ્ધ બને જે વાર. અરે.

સાવધાન દીસે સ્વારથમાં, નિજ નિજના નરનાર;

ગરજે બાપા કહે ગરજવને, મારે ડહણે માર. અરે.

મ્હોટા મ્હોટા મ્હોલ બનાવી, કરી બાગમાં ખહાર;

માલ મતા ધન દોલતમાંથી, લેશ ન આવે લહાર; અરે.

પુખ અર્થે મેં અર્થ ઉપાજ્યું, કરી વિવિધ વ્યાપાર.

વીરવિલાસ તને પરણાવ્યો, હવે ધણો હુશિઆર અરે.

સગાં સંબંધી સર્વ નકામા, અતે અલગ થનાર;
 પુન્ય પાપ બાંધીને પદ્મે, જનમ્યું તેહ જનાર. અરે.
 શ્રદ્ધા સહીત જીત ધર્મ પાળજે, નિજ શક્તિ અપુસાર;
 નિત્ય નેહથી સ્તવજે શ્રી જીત, મંગળ શુભ ઘાતાર.
 એથી તુજ સફળ મનુષ્ય અવતાર. અમે યશુ આજુગાર. એથી.

પંચમ અંક સમાપ્ત.

